

STORTINGET

Innst. 622 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra familie- og kulturkomiteen

Meld. St. 18 (2020–2021)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Oppleve, skape, dele – Kunst og kultur for, med og av barn og unge

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innleiing

Med meldinga presenterer regjeringa for første gongen barne- og ungdomskulturfeltet som eit samla politisk satsingsområde på nasjonalt nivå.

Ei slik melding blei varsla i kulturmeldinga Meld. St. 8 (2018–2019) Kulturens kraft – Kulturpolitikk for framtida, som regjeringa la fram hausten 2018. Stortinget har i tillegg i eit oppmodingsvedtak bede regjeringa om ei melding om kulturskolen. Kulturskolen har derfor ein sentral plass i meldinga. Kulturmeldinga understreka at kultursektoren og utdanningssektoren bidreg både saman og kvar for seg til å gi felles kulturelle referansar, høve til å utvikle skapande evner, språkopplæring og opplæring i demokratiske verdier. Dei to politikkområda må sjåast i samanheng for å utvikle ein kulturpolitikk for, med og av barn og unge

Samfunnet vårt har vore stilt overfor harde prøvelsar etter at koronapandemien blei stadfesta våren 2020. Dei som lever av å produsere eller formidle kunst og kultur, har vore særleg ramma. Barnehagane og skolene har vore stengde, og dei ulike smitteverntiltaka har forandra kvardagen til barna og elevane. Mange barn og unge har òg gått glipp av kultur- og fritidstilbod i ein periode av livet som dei aldri får tilbake. Alt dette gjer det særleg vik-

tig å vurdere korleis vi skal innrette og utforme offentlege verkemiddel på barne- og ungdomskulturfeltet.

I Grunnlova står det at myndighetene har eit ansvar for å leggje forholda til rette for ytrings- og informasjonsfridom og eit velfungerande offentleg rom. Ein viktig del av dette ansvaret er å sikre at det går an å halde på med kunst- og kulturaktivitet, at føresetnadene er der. Barnehagen, skolen, skolefritidsordninga (SFO) og kulturskolen har ei stor og viktig rolle i danninga og utdanninga for barn og unge. At barn og unge har rett til ytrings- og informasjonsfridom, kulturell deltaking og utdanning, er dessutan nedfelt i internasjonale konvensjonar som Noreg er bunde av.

Derfor er målet med meldinga å leggje til rette for at alle norske barn og unge – uavhengig av bustad, økonomi, funksjonsevne og sosial og etnisk bakgrunn – får tilgang til eit breitt og mangfaldig kulturliv og får moglegheta til sjølve å delta, skape, lære og meistre

Del I

Barne- og ungdomskultur

1.2 Barn og unge som målgruppe

Kapittel 2 i meldinga går nærmare inn på barn og unge som målgruppe og korleis stemmene til barn og unge har blitt høyrde i arbeidet med meldinga.

Kapittelet beskriv kva som er meint med kunst og kultur for, av og med barn og unge og understrekar kor viktig det er at barn og unge må medverke i alle delar av barne- og ungdomskulturen.

Regjeringa vil løfte fram kunst og kultur for, med og av barn og unge. Målet er

- å gi alle barn og unge, uavhengig av bakgrunn, tilgang til kunst og kultur
- å sikre at kunst og kultur som blir skapt for og formidla til barn og unge, er av høg kvalitet
- å gi alle barn og unge moglegheita til å oppleve og å skape kultur på egne premissar

Dei nasjonale kulturpolitiske måla frå Meld. St. 8 (2018–2019) Kulturens kraft ligg til grunn for kulturpolitikken for barn og unge.

Eit døme på involveringa av barn og unge i arbeidet med meldinga er innspel frå rundt 1 000 barn og unge frå heile landet, samla i ein rapport, BUSK-rapporten, ei forkorting for «Barn og unges stemmer – kunst og kultur».

1.3 Kjenneteikn ved barne- og ungdomskulturen før og no

Kapittel 3 beskriv barne- og ungdomskulturtilbodet før og no. Oppveksten til barn og unge blir stadig meir digital, noko som er tydeleg i ulike kultur- og medieundersøkingar. Kino er det kulturtilbodet som blir brukt mest. Bruken av tradisjonelle medium som radio, papiraviser, fjernsyn og teikneseriar har minka betrakteleg mellom 1991 og 2018, mens digitale spel og internett er dei mest brukte media. Lydmedium, som strøyming av musikk, ligg òg høgt når det gjeld tidsbruken.

Sjølv om barn og unge bruker meir tid framfor skjerm no enn tidlegare, ser deltakinga i organiserte fritidsaktivitetar ut til å ha halde seg relativt stabil over dei siste tiåra. Idrett er den aktiviteten som dominerer.

Undersøkingar viser òg at det er sosiale forskjellar og skeivskapar i bruken av og deltakinga i kultur for barn og unge. Ungdom frå heimar med høgast sosioøkonomisk status har nesten dobbelt så høg sjans for å delta i organiserte fritidsaktivitetar samanlikna med dei som kjem frå heimar med lågast sosioøkonomisk status. Forskjellane varierer likevel mellom ulike type aktivitetar.

Det er vidare ein kjønnsdimensjon i kva organiserte kultur- og fritidsaktivitetar barn og ungdom driv med. Innspel frå organisasjonar og BUSK-rapporten peiker òg på hindringar for deltaking som særskilt rammar personar med funksjonsnedsetjing og krav til universell utforming

1.4 Ansvar det offentlege har for barne- og ungdomskulturen

Staten har ei plikt til å oppfylle, respektere og beskytte rettane til barn. Kapittel 4 beskriv ansvaret det offentlege har for barne- og ungdomskulturen. Rettane til barn og unge er verna gjennom ei rekkje internasjonale regelverk som er ein del av norsk lovgiving. Kapittel 4 i meldinga et går nærmare inn på dette regelverket og

kulturlova, barnehagelova, opplæringslova og lova om universitet og høyskolar.

Barnekonvensjonen artikkel 4 pålegg staten å setje inn alle veleigna lovgivingsmessige, administrative og andre tiltak for å oppfylle dei forpliktingane staten har etter barnekonvensjonen. Når myndighetene gjennomfører ny politikk eller lagar nye lover, skal dei gjere det som blir kalla ei barnerettsvurdering. Det vil seie at myndighetene må vurdere kva for konsekvensar dei foreslåtte tiltaka vil få for om vi klarer å oppfylle rettane barna har. Barne- og ungdomspolitikken må derfor ta utgangspunkt i rettane til barna og det ansvaret myndighetene har, slik det blant anna er nedfelt i internasjonale regelverk og det norske lovverket. I meldinga vert det gjort greie for rammene som gjeld for barne- og ungdomskulturpolitikken.

1.5 Barne- og ungdomskultur som politikkområde

Kapittel 5 ser på barne- og ungdomskultur som politikkområde. Kapittelet viser til ei rekkje ulike verkemiddel og tiltak både på statleg, regionalt og kommunalt nivå. Regjeringa meiner det er nødvendig å gjere ansvaret fylkeskommunane og kommunane har i kultursektoren generelt og for barne- og ungdomskultur spesielt, meir tydeleg. I kapittelet blir det foreslått tiltak for å sikre at kulturfeltet blir trekt inn i kommunale plan- og prioriteringsprosessar.

Regjeringa vil

- greie ut eit lovforslag som utvidar kulturlova med planføresegner etter modell av folkehelse-lova. Ei slik eventuell planføresegn vil gjelde heile den kommunale kultursektoren, inkludert kulturskolen som formelt er heimla i opplæringslova
- setje i gang eit pilotprosjekt for å integrere barne- og ungdomskultur i kommunal planlegging
- betre informasjonen til fylkeskommunar og kommunar om forpliktingar og forventningar til kommunal planlegging på kulturfeltet, i tillegg til å formidle eksempel på gode lokale planprosessar og samarbeidsmodellar

Del II

Deltakinga og eigenproduksjonen til barn og unge

1.6 Innleiing

Barn og unge må aktivt kunne delta i kunst- og kulturlivet på egne premissar. Kulturtilbodet skal leggje til rette for gode møteplassar som byggjer fellesskap og er ein inkluderande arena. Kulturtilbodet skal gi ytringskompetanse, leggje til rette for utvikling og læring og gi barn og unge meistringsopplevingar. Kulturtilbodet

skal gi barn og unge sosial og kulturell anerkjenning og bygge sosial og kulturell kompetanse.

I del II i medlinga går departementet nærmare inn på deltakinga og eigenproduksjonen til barn og unge. På kva måte kan det offentlege leggje til rette for at alle barn og unge får delta, utøve og bidra i eit kunst- og kulturtilbod på fritida? Korleis sikre eit mangfald av tilbod som er tilgjengeleg der barn og unge bur, som let dei medverke, og som er relevant for barn og unge med ulike erfaringar og kompetanse?

1.7 Lokale kulturtilbod til barn og unge

Kapittel 7 i medlinga ser på det lokale kulturtilbodet, som det frivillige kulturliv, fritidsklubbane og Ung Kultur Møtes. Kapitlet ser nærmare på tiltak for lik moglegheit for deltaking og på kor viktig det er med gode møteplassar i nærmiljøet.

1.7.1 Organiserte kunst- og kulturaktivitetar

Regjeringa vil

- styrkje kunnskapen om deltakinga i og bruken av det frivillige kulturlivet blant barn og unge
- styrkje Frifond organisasjon og vurdere ein ny modell for å innrette Frifondordningane slik at denne bidreg til forenkling og brei deltaking
- styrkje arbeidet fritidsklubbane gjer med eigenorganisert aktivitet gjennom omdisponering av Frifondmidlane
- setje i gang ein innovasjonsprosess for å identifisere behov og utvikle digitale satsingar på barne- og ungdomskulturfeltet

1.7.2 Møteplassar for kunst- og kulturaktivitet

Regjeringa vil

- støtte initiativ frå kultursektoren til kartlegging av kulturlokale for å bidra til meir kunnskap om lokale til kulturformål
- oppmode kommunar og andre til å bruke rettleiinga for å utvikle møteplassar for datakultur
- leggje til rette for gode møteplassar i nærmiljøet der både frivillige organisasjonar, private aktørar og kommunale verksemder kan tilby kunst- og kulturaktivitetar for, med og av barn og unge
- leggje til rette for samarbeid med og medverknad frå barn og unge som representerer det frivillige kulturliv, og at samarbeid mellom kulturskolen, Ung Kultur Møtes, fritidsklubbane og biblioteka blir koordinert
- leggje til rette for lokale visningsarenaer der barn og unge kan vise fram ferdigheitene sine for eit publikum

1.7.3 Like moglegheiter til å delta

Regjeringa vil

- styrkje arbeidet med auka mangfald i barne- og ungdomskulturen
- føre vidare Kulturrådets arbeid som nasjonal mangfaldskoordinator for å bidra til eit meir tilgjengeleg, representativt og relevant kulturliv, også for barn og unge
- føre vidare tilskottsordninga Inkludering i kulturliv slik at barn og unge som ikkje deltek i fritidsaktivitetar, får moglegheita til å delta jamleg i organiserte kulturaktivitetar saman med jamaldringane sine
- leggje fram ein handlingsplan om universell utforming der tiltak for å gi barn og unge med funksjonsnedsetjing tilgang til lokale der dei kan delta i og oppleve kunst og kultur skal vurderast
- arbeide saman med kommunesektoren og frivilligheita for å nå måla i Fritidserklæringa
- sørge for at kunnskap om kjønn og likestilling i fritida til barn og unge blir samla, systematisert og gjord tilgjengeleg
- utrede moglegheita for rabattordningar for barn og unge hos institusjonane som får tilskott via Kulturdepartementets budsjett
- leggje til rette for tett samarbeid mellom kommunar og lokale foreiningar og lag, og bidra til å sikre at tilbodet til barn og unge er godt koordinert og samordna for å nå ut med informasjon til barn og unge

1.8 Ein styrkt kulturskole for framtida

Kapittel 8 i meldinga tek utgangspunkt i utfordringar som blei presenterte i rapporten Kultur + skole = sant – et kunnskapsgrunnlag om kulturskolen.

Alle kommunar skal ha eit kulturskoletilbod. Denne plikta er forankra i opplæringslova.

Regjeringa ønskjer framleis ein sterk kulturskole for framtida. Kulturskolen bidreg til at barn og unge trivst, får danning, og at dei får utvikle seg. Kulturskolen skal tilby barn og unge eit variert tilbod av høg kvalitet, og alle barn og unge som ønskjer det, bør få eit kulturskoletilbod. Kulturskolen spelar ei viktig rolle som talentutviklar gjennom fordjupingsprogrammet sitt. I tillegg kan kulturskolen spele ei tydelegare rolle med tanke på inkludering og integrering i lokalsamfunnet.

Barnehage, skole, skolefritidsordninga (SFO) og frivilligheita er sentrale samarbeidspartnarar for kulturskolen. Det er eit mål å utnytte kompetansen i kulturskolen slik at han kjem barnehagen, skolen og SFO til gode.

Kapitlet skisserer korleis kommunane kan få til dette, og kva moglegheiter som ligg i handlingsrommet kommunane og kulturskolane har.

I meldinga presenterer regjeringa konkrete tiltak for å betre kulturskolen. For å lykkast med å nå visjonen om ein «Kulturskole for alle» må lokale og statlege myndigheter foreine innsatsen og jobbe mot same mål.

1.8.1 Kulturskolen i Noreg

I medlinga vert det gitt ei oversikt over historia til kulturskolen frå 1960-åra fram til kulturskole-Noreg i dag.

Norsk kulturskoleråd blei stifta i 1973 og er ein landsdekkjande interesse- og utviklingsorganisasjon for kommunar som eig og driv kulturskolar. Sentralt i arbeidet til Norsk kulturskoleråd er den nyleg vedtekne «Strategi 2032 – Med kulturskolen inn i fremtiden». Her er dei vesentlege strategiområda mangfald – berekraft – digitalitet og samskaping.

1.8.2 Ansvar og utfordringar

Kulturskolane er eigde og drivne av kommunane, og dei har stort handlingsrom til å utforme og tilpasse tilbodet ut frå etterspørselen og tilgjengelege ressursar.

Kulturskolerapporten frå 2019 Kultur + skole = sant. Kunnskapsgrunnlag om kulturskolen i Norge peiker på ei rekkje faktorar som påverkar korleis kommunane og kulturskolefeltet balanserer ulike omsyn for å utnytte det handlingsrommet og det ansvaret dei har. Ei utfordring er å få opp rekrutteringa til kulturskolen. Ei anna utfordring er å finne gode løysingar på ulike forventningar til kulturskolen.

Regjeringa støttar formålet til kulturskolen, slik det er beskrive i rammeplanen for kulturskolen «Mangfold og fordypning», og støttar at kommunane held fram med å bygge kulturskolearbeidet sitt på dette formålet.

Regjeringa vil

- at visjonen for kulturskolen skal vere «Kulturskole for alle»
- at kulturskolen skal vere open for personar i alle aldrar. Primærmålgruppa er barn og unge i alderen 0–19 år, og barn og ungdom i skolealder skal prioriterast.
- at kulturskolen skal vere både ein skoleaktivitet, ein kulturaktivitet og ein fritidsaktivitet
- at det bør vere eit politisk mål for kulturskolen at kommunane har eit breiddetilbod og eit kjernetilbod
- oppmode til at nokon kulturskolar i kvart fylke/region tek eit særskilt ansvar for fordjupningstilbodet der det er behov for det
- at Kulturskolerådet blir ein partnar i Fritidserklæringa
- be om at kommunane vurderer om kulturskolen kan omfattast av fritidskortet
- at Utdanningsdirektoratet vidareutviklar informasjon om kulturskolen, også på fleire språk, og gjer informasjonen tilgjengeleg
- oppmode kulturskolane til å jobbe med å rekruttere breiare for å nå ut til alle barn og unge
- oppmode kulturskolane til å jobbe for å tilby eit breitt spekter av kulturuttrykk og tilbod i porteføljen sin

1.8.3 Føringer for kulturskolen

Departementet peikar på at når meldinga drøftar styring av kulturskolen, må kva rolle staten (irekna Utdanningsdirektoratet og statsforvaltaren) har, ansvaret kommunane har og arbeidet til Kulturskolerådet vurderast under eitt. Den statlege styringa av kommunesektoren må balanserast mellom nasjonale omsyn og omsynet til det kommunale sjølvstyret. Kommunane skal ha rom for å prioritere og å tilpasse tenestene sine i tråd med lokale forhold og behov.

Regjeringa vil

- at kulturskolen skal halde fram med å vere lovforankra i opplæringslova
- vurdere å foreslå endringar i krava til læringsmiljøet i kulturskolen
- formalisere at Utdanningsdirektoratet har eit oppdrag om å bidra til kulturskoleutviklinga
- at Utdanningsdirektoratet skal halde fram med å ha ansvaret for statistikk om kulturskolen
- at Utdanningsdirektoratet vil bidra med informasjon, rettleiing og støtte retta mot kulturskolen der det er relevant
- be Kulturskolerådet om å vurdere endringar i rammeplanen for kulturskolen i tråd med endringane som blir skisserte i stortingsmeldinga. Rammeplanen skal halde fram med å vere rettleiande

1.8.4 Kompetanse i kulturskolen

Kvaliteten på undervisninga i kulturskolane avheng av den kunstfaglege og pedagogiske kompetansen til kulturskolelærarane. Kulturskolen er kjenneteikna av dyktige lærarar, og mange har høg formell kunstfagleg kompetanse. Det er likevel behov for å utnytte denne kompetansen betre i kommunane og å sjå på korleis kulturskolelærarar kan tileigne seg brei pedagogisk kompetanse som vil vere nyttig i kulturskolen.

Regjeringa vil

- vurdere dei moglege rollene og ansvaret til andre yrkesgrupper, kulturskolelærarane medrekna, i barnehage, skole og SFO
- bidra til at det blir spreidd informasjon om PPU og kulturskolen
- ha dialog med Norsk kulturskoleråd om eit ansvar for å ha ei oversikt over kompetansebehovet i regionane og for å ha dialog med universitets- og høgskolesektoren
- vurdere tiltak for å gjere det enklare for personar med formell kompetanse i praktiske og estetiske fag, for eksempel lærarar i kulturskolen, å kvalifisere seg for å undervise på 1.–4. trinn
- utvide målgruppa for rekrutteringsstipendet slik at kulturskolelærarar òg kan søkje om dette stipendet
- føre vidare forventningar om at kulturskolen blir inkludert i partnarskapsamarbeid og kompetansehevinga av praksislærarar

1.8.5 Kulturskolen i lokalsamfunnet

Kulturskolerapporten frå 2019 peiker på at korleis kommunen har plassert kulturskolen organisatorisk i kommunen, for eksempel om han er plassert under skole/oppvekst eller under kultur, vil spele inn på kva samarbeid kulturskolen inngår med andre aktørar i kommunen.

Det er store variasjonar i omfang og innhald i kulturskoletilbodet, tilsetjingsformer og kor mykje pengar kommunen bruker på kulturskolen. Dette er òg faktorar som spelar inn på kva rolle kulturskolen har i lokalsamfunnet, og kor mykje samarbeid det er på tvers.

Eit samarbeid mellom kulturskolen, barnehagen, skolen og SFO finst i dag mange stader. Sidan kommunen er eigar av både kommunale barnehagar, skolar, SFO og kulturskolen, gir det anledning til å sjå ressursane på tvers av dei ulike

Det er dessutan eit stort potensial i samarbeid mellom kulturskolar og vidaregåande opplæring, ikkje minst med tanke på den høge kompetansen innan praktiske og estetiske fag mange lærarar i kulturskolen har.

Regjeringa vil leggje til rette for at kulturskolane, SFO-ane og frivilligheita kan samarbeide.

Regjeringa er positiv til arbeidet Norsk kulturskole- råd gjer med å opprette universitetskulturskolar.

Nesten alle kulturskolane i landet har teke i bruk rammeplanen for kulturskolen. Dermed byggjer mange kulturskolar verksemda si på visjonen om at kulturskolen skal vere eit lokalt ressurscenter. Dette er eit godt utgangspunkt for å samarbeide og å utnytte ressursane betre. Ideen om kulturskolen som ressurscenter heng òg godt saman med målet til regjeringa om at alle kulturskolar skal ha eit breiddetilbod.

Regjeringa vil

- leggje til rette for at kulturskolen kan ha ei rolle som lokalt ressurscenter i eigen kommune gjennom at gode eksempel på samarbeidsformer blir spreidde vidare

1.8.6 Kulturskolen som inkluderings- og integreringsarena

Sjølv om det lenge har vore eit uttrykt ønske at kulturskolen skal vere ein kulturskole for alle, viser ulike forskingsrapportar at kulturskolen ikkje har nådd dette målet.

Regjeringa legg til grunn at kommunane involverer kulturskolen i kommunal planlegging som fremjer inkludering og integrering.

Kulturskolane bør arbeide for, så langt det er mogleg, å tilpasse det generelle tilbodet for enkeltelevar eller grupper som har behov for ulike typar tilrettelegging. Kommunane bør òg vurdere om det er behov for særskilde tilbod til grupper eller enkeltelevar i kulturskola-

ne. I arbeidet med aktuelle tilpassingar av tilbodet vil det vere viktig å sikre god involvering og medverknad.

Regjeringa vil

- vurdere moglegheitene for korleis kulturskolesamarbeidet kan fremjast i det nordiske samarbeidet
- oppmode til at kommunane utnyttar potensialet kulturskolane har som inkluderande kraft i lokalsamfunnet

1.9 Opplæring og fordjuping i kunst og kultur

Kapittel 9 i meldinga viser korleis kunst og kultur og dei praktisk og estetiske faga er ein del av barnehagen og skolen. Kapittelet beskriv arenaer der barn og unge får opplæring og fordjuping i kunst og kultur, og korleis arbeidet med fordjupning kan bli styrkt framover.

Å sikre at kunsten og kulturen har ein plass i barnehage- og skolekvardagen, er avgjerande for at alle barn og unge skal kunne lære om desse uttrykka og få eit grunnlag for vidare fordjupning viss dei ønskjer det. Skolen når alle barn og unge uavhengig av sosial, kulturell eller geografisk bakgrunn. Praktiske og estetiske fag spelar ei sentral rolle for elevanes læring og utvikling innan kunst og kultur. Praktiske og estetiske læringsprosessar kan brukast i alle fag i skolen.

Regjeringa har som mål å styrkje rolla kulturskolen har som regional talentaktør.

Regjeringa har som mål å bidra til eit auka mangfald av utøvarar i kunst- og kulturlivet og å løfte fram nye stemmer. Å gi barn og unge anledning til å bli kjende med og utøve eit variert spekter av kunst- og kulturuttrykk gjennom opplæring og fordjuping i kunst og kultur er eit ledd i dette arbeidet. Dagens barn og unge er dei framtidige kulturutøvarane våre. For å sikre breidde i rekrutteringa til det kunstnariske virket er det heilt nødvendig med gode arenaer for kulturdeltaking.

Regjeringa vil

- satse på talentprosjekt (som Talent Norges junior-satsing, Norsk filminstitutt sitt talentarbeid og talentarbeidet til kunstinstitusjonane) for å rekruttere nye stemmer til norsk kunst- og kulturliv
- utrede moglegheiten for ei tilskottsordning for barne- og ungdomstiltak og -ensemble på eit høgt kunstnarisk nivå
- leggje til rette for samarbeid og samhandling mellom ulike aktørar som arbeider med kunst og kultur for barnehagebarn

Del III

Kunst og kultur for og med barn og unge

1.10 Innleiing

Denne delen går nærmare inn på kultur som blir skapt for og med barn og unge.

Kapittel 10 i medlinga gir oversikt over innspela frå barn og unge knytte til temaet og kva statlege verkemiddel som legg til rette for at det blir produsert og formidla kunst og kultur til barn og unge.

1.11 Relevant, tilgjengeleg og mangfaldig kunst og kultur for barn og unge

Kapittel 11 ser på verkemiddel for å skape eit relevant, tilgjengeleg og mangfaldig kunst- og kulturtilbod til barn og unge. Kapittelet går inn på ansvaret og rolla dei ulike kunstfeltene har i produksjonen og formidlinga av kunst og kultur for og med barn og unge. Kapittelet foreslår også tiltak for å styrkje medverknaden i utforminga av kunsttilbodet retta mot målgruppa.

1.11.1 Språket som kulturberar

Alle språk ber på og formidlar både identitet, kultur og kulturarv. Det er eit nasjonalt kulturpolitisk mål å styrkje norsk språk, dei samiske språka, dei nasjonale minoritetsspråka og norsk teiknspråk som grunnleggjande kulturberarar.

Eit norskspråkleg og samiskspråkleg kultur- og medietilbod legg til rette for at befolkninga kan delta breitt, ikkje minst gjeld det barn og unge.

I § 1 i framlegg til språklova gis det offentlege eit ansvar for å bruke, utvikle og styrkje norsk språk, jamfør Prop. 108 L (2019–2020) Lov om språk. Av dette vil det følgje eit ansvar for å leggje til rette for eit rikt og tilgjengeleg norskspråkleg kultur- og medietilbod. Barn og unge er viktige for å sikre bruken av mindretalsspråka: At dei blir brukte og overlever avheng av nye generasjonar.

Å stimulere til brei produksjon og bruk av blant anna litteratur, musikk og levande bilete på norsk er med å auke sjansen for at folk vel dei norskspråklege tilboda i konkurransen med dei engelskspråklege. Regjeringa har stor tru på verdien som ligg i å oppleve kunst, kultur og medieuttrykk på eige språk.

Regjeringa vil

- at institusjonar og organisasjonar som får tilskott frå staten til å produsere, gjere tilgjengeleg og formidle kunst- og kulturuttrykk, skal arbeide aktivt for å fremje alle dei offisielle språka, inkludert samisk

1.11.2 Kunst og kultur for barn og unge

Arbeidet Norsk kulturråd gjer som fagetat og som sekretariat for dei kollegiale organa, er svært sentralt for at vi skal halde ved lag utviklinga av kunstproduksjonar og formidlingsarenaer for barn og unge.

Regjeringa vil sikre at Kulturrådet og Kulturfondet, Fond for lyd og bilde og Statens kunstnarstipend skal halde fram med å bidra til å stimulere til at det blir utvikla relevante produksjonar og eit mangfald av formidlingsarenaer for kunst til barn og unge.

Kultursektoren og kulturpolitikken kan ikkje sørge for kunst og kultur for barn og unge heilt aleine, men er avhengige av å ha forpliktande samarbeid med og ressursar i andre sektorar – og da særleg i utdanningssektoren. Regjeringa ønskjer at utdanningar i utøvande og skapande kunstfag skal vurdere å introdusere studentane for dei moglegheitene som ligg i å utvikle kunst retta mot målgruppa barn og unge.

Regjeringa forventar at utdanningar i utøvande og skapande kunstfag skal følgje opp ambisjonane i arbeidsrelevansmeldinga om å utvikle betre samspel mellom høgare utdanning og arbeidslivet.

Regjeringa vil

- sikre at det blir utvikla gode og relevante produksjonar og formidlingsarenaer for barn og unge, og at medverknaden til barn og unge blir prioritert
- Kulturrådet, Kulturtanken og Norsk filminstitutt skal samarbeide tettare om innsatsen for målgruppa barn og unge
- føre vidare Kulturtankens arbeid med å forankre Den kulturelle skolesekken i kunstutdanningane

1.11.3 Kunst og kultur med barn og unge

Barne- og ungdomskulturpolitikken må i større grad sørge for at det finst eit mangfaldig norskspråkleg kulturtilbod på dei digitale flatene. Da er det behov for eit oppdatert kunnskapsgrunnlag i kryssingsfeltet mellom digitalisering, barn og ungdom, kunst og kultur.

For å sikre eit relevant, tilgjengeleg og mangfaldig kunst- og kulturtilbod må barn og unge vere med og inkluderast. Her blir det viktig å utnytte og samordne den fagkunnskapen og kompetansen som organisasjonane og fagmiljøa har, og dei tiltaka som kultursektoren har.

Aktørane innanfor kunstfeltet må halde fram med å prioritere barn og unge som målgruppe i det kunstnariske virket sitt.

Regjeringa vil etablere ein arena for å utveksle erfaringar. Der kan dei store og små institusjonane og verksemdene på Kulturdepartementets budsjett dele erfaringane sine rundt arbeidet med å utvikle produksjonar for målgruppa og andre relevante erfaringar. Det er Kulturtanken som skal ha som oppgåve å systematisere og dele denne erfaringsutvekslinga.

Regjeringa vil

- styrkje kunnskapen om barn og unge, digitalisering og kunst og kultur
- leggje til rette for at heile kulturlivet, både kunstnarar, institusjonar, etatar og verksemdar, prioriterer medverknad frå barn og unge i arbeidet sitt
- leggje til rette for at kulturinstitusjonane er i dialog med barn og unge om å utvikle nye formidlingsmetodar, og at dei lagar fleire tilbod tilpassa ulike aldersgrupper
- at kulturinstitusjonane skal arbeide med å utvikle produksjonar for barn og unge
- etablere ein arena for å utveksle erfaringar mellom institusjonane og verksemdene på Kulturdepartementets budsjett

1.11.4 Litteratur og bibliotek for og med barn og unge

Eitt av dei nasjonale kulturpolitiske måla er at kulturlivet skal bidra til danning og kritisk refleksjon. Lesevne og leselest er ein nøkkel til å oppnå dette

Regjeringa vil

- sikre at det blir skapt eit mangfaldig litteraturtilbod til barn og unge gjennom blant anna Kulturrådets støtteordningar
- vurdere korleis det kan leggjast til rette for at det blir produsert og formidla meir litteratur på nynorsk
- stimulere til at det blir formidla meir litteratur i Den kulturelle skolesekken
- at Nasjonalbiblioteket gjennom utlysing av prosjektmidlar blant anna skal bidra til å styrkje biblioteka som formidlarar av litteratur til barn og unge
- bidra til auka leselest gjennom støtte til dei nasjonale leseorganisasjonane

1.11.5 Musikk for og med barn og unge

Sidan musikk er tilgjengeleg via mobiltelefonen eller nettbrettet, gjer det at musikk for mange barn og unge er det kunstuttrykket som er mest integrert i kvardagen deira og spelar ei sentral rolle i livet deira.

I omlegginga av Rikskonsertane til Kulturtanken blei midlane som tidlegare gjekk til å produsere musikk, frå 2016 fordelte til fylkeskommunar og direktekommunar. Regjeringa meiner det ikkje bør opprettast nye strukturar på nasjonalt nivå for å utvikle musikkproduksjonar til barn og unge. Vi bør heller styrkje dei strukturane som allereie er på plass regionalt.

Regjeringa vil

- sikre at det blir skapt eit mangfald av musikkproduksjonar retta mot barn og unge
- utrede moglegheiter for ordningar som gir kompensasjon for tapte inntekter ved konsertar for ungdom under 18 år
- utrede moglegheiter for ordningar som stimulerer til auka kompetanse om å programmere og arrangere for den unge publikumsgruppa

1.11.6 Scenekunst for og med barn og unge

Scenekunst blir vist på eit mangfald av arenaer, både innandørs og utandørs. Regjeringa vil halde fram med å leggje til rette for eit mangfald av scenekunstarenaer. Nye formidlingsmetodar, som oppsøkjande scenekunst eller digital formidling, bør prioriterast for at scenekunsten skal nå nye målgrupper.

Regjeringa vil

- sikre at det blir utvikla relevant og representativ scenekunst for barn og unge gjennom gode støtteordningar for produksjon og formidling

1.11.7 Visuell kunst for og med barn og unge

Barn og unge skal møte eit breitt utval av kunststartar og uttrykksformer og få sjansen til utvikle måten dei uttrykkjer seg sjølve på gjennom kunstnariske ytringar. Visuell kunst retta mot barn og unge må visast på mange ulike arenaer, òg gjennom digitale plattformer.

Regjeringa vil

- sikre at det blir utvikla kunstproduksjonar og formidlingsarenaer for visuell kunst retta mot barn og unge
- sikre at barn og unge får møte kunst i blant anna museum, kunsthallar, KORO (Kunst i offentlege rom) og digitale arenaer

1.11.8 Kulturarv for og med barn og unge

Når barn og unge får møte både immateriell og materiell kulturarv, får dei moglegheita til å forstå meir av samfunnet dei er ein del av.

Regjeringa vil

- sikre at kulturarv blir vidareført til barn og unge
- vurdere å gi utvalde museum eit utvida mandat til å hjelpe med kompetanseheving og rettleiing til relevante aktørar innanfor DKS

1.11.9 Levande bilete for og med barn og unge

Barn og unge skal få eit variert filmtilbod. Mangfald bidreg til å styrkje forståinga barn og unge har av seg sjølve og gir viktig innsikt i det samfunnet som omgir dei. Å skape og halde ved lag ei breidde og ein variasjon i tilbodet av kvalitetsfilm for barn og unge er derfor ei sentral utfordring i åra som kjem.

Meldinga omtalar verkemidlar vi har i dag og som legg godt til rette for å produsere og formidle innhald til barn og unge. Dei legg òg til rette for at barn og unge er ei prioritert målgruppe både i Norsk filminstitutt (NFI) og NRK. Regjeringa ønskjer at dette framleis skal vere eit prioritert område.

Kulturtanken har sett i gang eit arbeid for å styrkje film som kulturuttrykk i Den kulturelle skolesekken.

Regjeringa vil

- sikre at det blir utvikla og produsert levande bilete av høg kvalitet til barn og unge gjennom verkemid-

del som Norsk filmfond, dei regionale filmsatsingane og NRK

- styrkje arbeidet med filmformidling i skolen gjennom Kulturtanken og Norsk filminstitutt sitt arbeid

1.12 Den kulturelle skolesekken

Den kulturelle skolesekken (DKS) er ei unik ordning. Det er eit kulturtilbod til alle elevane i skolen.

DKS er eit samarbeid mellom kultursektoren og utdanningssektoren på statleg, fylkeskommunalt og kommunalt nivå.

Å leggje til rette for at samarbeidet og samhandlinga mellom kultursektoren og utdanningssektoren skal fungere best mogleg, er eit kontinuerleg utviklingsarbeid. Regjeringa foreslår eit breitt spekter av tiltak for å byggje opp under og styrkje arbeidet som gjennomførast av eit stort mangfald av aktørar.

1.12.1 Nasjonal ordning med lokal forankring

Regjeringa vil

- at Den kulturelle skolesekken (DKS) skal vere ei nasjonal ordning der dei som jobbar med kultur og opplæring i staten, fylkeskommunen og kommunen, samarbeider for å sikre at barn og unge får oppleve, gjere seg kjende med og utvikle forståing for kunst og kultur i tråd med dei nye nasjonale måla med ordninga
- føre vidare dei statlege midlane til DKS frå overskottet til Norsk Tipping AS
- at dei statlege pengemidlane til DKS skal bidra til å sikre at alle barn og unge får oppleve og gjere seg kjende med profesjonelle kunstnarar og utøvarar, uavhengig av kvar dei bur i landet, og uavhengig av om det finst få eller mange lokale kunst- og kulturtilbod der dei bur
- halde på Kulturtanken som forvaltningsorgan med eit mandat for arbeidet med DKS-ordninga som er fastsett av Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet i fellesskap
- vidareutvikle DKS-portalen som eit felles fagsystem for alle som jobbar med administrasjon av DKS, og leggje til rette for heilskaplege prosessar der opplysningar om ordninga blir samla på éin stad

1.12.2 Likeverdige tilbod av høg kvalitet

Regjeringa vil

- at Den kulturelle skolesekken (DKS) skal vere eit gratis kunst- og kulturtilbod med høg kvalitet som blir tilbydd jamleg til alle barn og unge i grunnskolen og vidaregåande skole
- opne opp for at fylkeskommunar og kommunar gjer lokale og regionale prioriteringar når det gjeld kunst- og kulturuttrykk som er del av ordninga
- ha som vilkår for å tildele statlege midlar at fylkeskommunane og kommunane har eit system for å

velje ut innhaldet i ordninga der dei er opne om kva mål og omsyn dei legg til grunn

- at Kulturrådet skal støtte produksjonar retta mot barn og unge, som også kan omfatte produksjonar som blir viste i DKS. Norsk filminstitutt og Kulturtanken skal samarbeide om å styrkje filmtilbodet i DKS
- at Kulturtanken skal bidra i arbeidet med nasjonale visningsarenaer og i samarbeid med fylkeskommunane leggje til rette for at det blir utvikla nye produksjonar til DKS på regionalt nivå
- at Kulturtanken skal føre vidare arbeidet med DKS-portalen og la elevane vere meir med i vurdering, evaluering og utvikling av tilbodet

1.12.3 Relevante og representative tilbod

Regjeringa vil

- at Den kulturelle skolesekken (DKS) skal formidle eit mangfaldig og variert kulturtilbod som er relevant og representativt for mangfaldet av elevar i skolen
- styrkje kunnskapen om mangfaldet i tilbodet som elevane møter, både med tanke på innhaldet, utøvarane og kulturarbeidarane i ordninga
- at medverknaden til barn og unge skal vektleggjast i alle delar av DKS-ordninga
- at utøvarane og kulturformidlarane som har oppdrag i tilknytning til DKS, gjer avvegingar slik at dei treffer målgruppa best mogleg
- stimulere til eit større tilfang av samiske produksjonar, nasjonale minoritetsproduksjonar og produksjonar med nynorsk som målform
- samle gode erfaringar og eksempel på arbeidet med kulturelt mangfald og sørge for at desse er lett tilgjengelege for ulike aktørar som påverkar innhaldet i ordninga
- styrkje kunnskapen om kva betydning DKS har for barn og unge med ulik bakgrunn

1.12.4 Samarbeid og samhandling

Regjeringa vil

- at Den kulturelle skolesekken (DKS) skal vere eit samarbeid mellom kultursektoren og utdanningssektoren på alle nivå for å sikre god planlegging, forankring og tilrettelegging
- at kunst- og kulturformidlinga i DKS må utformast slik at ho blir opplevd som relevant for barn og unge og kan bli sett i samanheng med aktivitetane på skolen
- at Kulturtanken skal ta i vare oppgåva som nasjonalt koordinerande organ for DKS-ordninga og bli følgd opp i eit samarbeid mellom Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet
- sikre at representantar frå både kultursektoren og utdanningssektoren regelmessig og systematisk blir

involverte i arbeidet med å oppnå dei nasjonale måla med DKS-ordninga

- i dialog med KS etablere ein permanent samarbeidsstruktur med representantar frå både kultur og skole på dei ulike forvaltningsnivåa
- styrkje samarbeidet med universitets- og høgskolesektoren om forskning og utviklingsarbeid i ulike fagmiljø og vurdere å etablere ein permanent struktur med deltakarar frå kunstutdanningane og lærarutdanningane
- stille krav til fylkeskommunane om å involvere både kultursektoren og utdanningssektoren på dei ulike forvaltningsnivåa i den vidare fordelinga av dei statlege midlane til DKS-ordninga
- utarbeide ei rettleiing med gode eksempel og råd frå kommunar og fylkeskommunar i arbeidet for å sikre og ta vare samarbeid og samhandling
- at Den kulturelle skolesekken inkluderer barnehagen i tilboda og bidreg til å formidle kunst- og kulturtilbod til barnehagebarn

1.12.5 Direktekommunar

Hovudmodellen for å fordele spelemidlar vidare til fylkeskommunane og kommunane er at minimum ein tredjedel av tilskottet som er berekna til grunnskolen, blir fordelt vidare til kommunane. Fylkeskommunane forvaltar ein tredjedel sjølv, og vedtar i dialog med kommunane fordelinga av den siste tredjedelen.

Tolv kommunar har i dag ei særskild ordning der dei får tildelt midlar direkte for å ta seg av ansvaret for tilbodet til grunnskolen i sin kommune (direktekommunar). Direktekommuneordninga blei etablert som ei prøveordning da Den kulturelle skolesekken (DKS) blei oppretta i 2001.

Regjeringa vil

- føre vidare direktekommuneordninga som ei søknadsbasert ordning med kriterium fastsette av Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet i fellesskap
- stille krav til kommunar som ønskjer å ta eit sjølvstendig ansvar for tilbodet til barn og unge i grunnskolen (direktekommunar), om at dei må forplikte seg til å følgje opp dei nasjonale måla med DKS-ordninga og delta i samarbeidet på regionalt og nasjonalt nivå

Del IV

Den digitale kulturen

1.13 Den digitale kulturen – moglegheiter og risikoar

Digitaliseringa har endra mange sider av oppveksten og kvardagslivet til barn og unge. Utviklinga har

gått og går framleis svært fort. Dette gjer det krevjande å utvikle politikk og treffsikre verkemiddel på feltet. Viss barn og unge skal kunne bruke digitale plattformer til læring, utforsking, sjølvrealisering og underhaldning, krev det trygge rammer. For å sikre alle barn og unge ein trygg digital oppvekst må vi ha ei brei tilnærming, som kan omfatte alle fagfelt, etatar og aktørar som legg rammer for oppvekstvilkåra barna har. Dette føreset ein ny måte å tenkje på og eit breitt samarbeid på tvers av den vanlege sektorinndelinga i forvaltninga.

Kapittel 13 i meldinga går inn på moglegheiter og risikoar ved den digitale oppveksten til barn og unge og foreslår tiltak for å sikre alle barn og unge ein trygg digital oppvekst.

Regjeringa legg til grunn at det er behov for ein styrkt og betre samordna innsats for den digitale kvardagen til barn og unge. Ein slik innsats må basere seg på ei felles kunnskapsplattform, prioritering, koordinering og evaluering av tiltak. Dette er nødvendig for å få meir kraft inn på eit særdeles viktig felt, men òg for å sikre ein mest mogleg effektiv bruk av offentlege ressursar. Å samordne betre kan òg bidra til at innsatsen til det offentlege står fram som kunnskapsbasert og kvalitets-sikra – slik at foreldre, lærarar og andre som har ansvar for å bidra til ein trygg digital oppvekst for barn og unge, kan stole på at dei får gode, oppdaterte og konsistente råd og rettleiing. Utviklinga når det gjeld internettrelaterte overgrep, er så urovekkjande at regjeringa i løpet av våren 2021 vil lansere ein eigen strategi om denne problematikken. Dette utgjer ein del av den samordna innsatsen frå regjeringa for ein trygg digital oppvekst.

Regjeringa meiner at den statlege innsatsen på området barn og medium bør styrkjast gjennom eit meir planmessig og koordinert arbeid med tydeleg mandat.

Regjeringa vil

- leggje fram ein nasjonal strategi for trygg digital oppvekst
- samordne innsatsen på feltet ved å gi barne- og familieministeren eit overordna koordineringsansvar
- gi Medietilsynet eit ansvar for å koordinere innsatsen på det utøvande, publikumsretta nivået

1.14 Økonomiske og administrative konsekvensar

Tiltak og føringar i meldinga kan oppnåast først og fremst gjennom samarbeid og samspel mellom stat, fylkeskommune og kommune, med frivillig sektor og andre private aktørar. Oppfølginga av andre tiltak som regjeringa foreslår, vil kunne skje ved å omprioritere tilgjengelege ressursar på dei ulike forvaltningsnivåa. Fleire av tiltaka regjeringa foreslår, kan sikre betre samordning og føre til meir effektive løysingar både på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå.

På statleg nivå vil oppfølginga av alle tiltaka og prioriteringane som blir omtalte i meldinga, gjennomførast

innanfor Kulturdepartementets og Kunnskapsdepartementets gjeldande budsjettrammer. Dette inkluderer også forslag til nye oppgåver som blir lagde til underliggjande verksemdar og etatar.

Fordi mykje av barne- og ungdomskulturen er lokal, omtaler fleire av forslaga til tiltak lokale forhold òg. Dette omfattar i hovudsak lovpålagt arbeid som blant anna følgjer av kulturlova, opplæringslova og plan- og bygningslova. Meldinga omfattar ingen forslag til tiltak som pålegg kommunar eller fylkeskommunar nye oppgåver eller auka utgifter. Kommunar og fylkeskommunar har eit sjølvstendig ansvar for oppgåver på kulturområdet og står fritt til å prioritere disponeringa av midlar i tråd med det kommunale sjølvstyret.

2. Komiteens merknader

2.1 Innledning

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Trond Giske, Kari Henriksen og Anette Trettebergstuen, fra Høyre, Marianne Haukland, lederen Kristin Ørmen Johnsen og Tage Pettersen, fra Fremskrittspartiet, Himanshu Gulati og Silje Hjemdal, fra Senterpartiet, Olav Urbø, fra Sosialistisk Venstreparti, Freddy André Øvstegård, og fra Kristelig Folkeparti, Jorunn Gleditsch Lossius, mener det er viktig at barne- og ungdomskultur får et løft, og viser til at meldingen har vekket stort engasjement ute blant folk og at interessen rundt meldingen har vært svært god. Komiteen hadde digital høring 20. april 2021 med over 50 ulike instanser.

Med Meld. St. 18 (2020–2021) Oppleve, skape, dele – kunst og kultur for, med og av barn og unge er det første gangen barne- og ungdomskulturfeltet blir presentert som et samlet politisk satsingsområde på nasjonalt nivå. Komiteen mener meldingen inneholder viktige målsettinger om at alle barn og unge skal ha et kunst- og kulturtilbud av høy kvalitet, at de skal oppleve kunst og kultur som er laget for dem, som involverer dem og som de kan ta del i, og videre at barn og unge skal få tilgang til de arenaene de trenger for å utvikle skaperglede, engasjement og utforskertrang, både i kultur- og fritidslivet, i barnehagen og skolen. Komiteen mener meldingen tilnærmer seg barn og unge på en riktig måte.

Komiteen viser til at regjeringen i 2018 la fram kulturmeldingen, Meld. St. 8 (2018–2019) Kulturens kraft – Kulturpolitikk for fremtiden. Der ble det varslet at det skulle komme en egen melding om barne- og ungdomskultur. Stortinget har i tillegg i et anmodningsvedtak bedt regjeringen komme med en melding om kulturskolen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Fol-

keparti, viser til at kulturskolen derfor har fått en sentral plass i meldingen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er et behov for en helhetlig nasjonal kulturpolitikk for barne- og ungdomskulturen, der en sterk kulturpolitikk og åpent kunstsyn ligger til grunn.

Disse medlemmer mener at selv om meldingen gir en god situasjonsbeskrivelse, viser den en fullstendig manglende kulturpolitisk ambisjon på vegne av barn og unge. Disse medlemmer mener derfor meldingen burde sendes tilbake til regjeringen, og regjeringen pålegges å legge fram en helhetlig melding, der særlig Den kulturelle skolesekken (DKS) og hensynet til den profesjonelle barne- og ungdomskulturen blir styrket.

Disse medlemmer savner at meldingen reflekterer rundt hvordan sikre en helhetlig nasjonal kulturpolitikk for barn og unge kan sikres, og hvordan den statlige innsatsen kan bidra til dette. Regjeringens fokus virker å være utelukkende på det som skjer i kommunene og offentlig regi. Meldingen er full av vage formuleringer som «utrede», «bør» «legge til rette», «støtte», og «vurdere». Meldingens måloppnåelse er hovedsakelig lagt til kommunene, men uten at det legges til rette gjennom økt økonomisk satsing. Alle tiltak skal skje innen eksisterende budsjettrammer. Disse medlemmer viser til at landets kommuner er helt avhengig av økonomiske ressurser for å kunne levere på de gode intensjonene.

Disse medlemmer er skuffet over hvordan det frivillige kulturlivets viktige rolle får liten plass i meldingen, og hvordan fokuset på det profesjonelle kunst- og kulturfeltet er nesten fraværende. Kunstens egenverdi er til dels degradert til å være et virkemiddel for å oppfylle kriterier som relevans og representativitet. Disse medlemmer mener det er særlig kritisk at selve opplevelsen av den profesjonelle kunsten er utelatt i de overordnede målene for meldingen.

Disse medlemmer mener denne stortingsmeldingen føyer seg inn i rekken av meldinger fra regjeringen som inneholder formuleringer alle er enige i, men som mangler konkrete tiltak for å realisere målene. Disse medlemmer reagerer på fraværet av kunstneriske ambisjoner på vegne av barn og ungdom, og hvor lite regjeringen anerkjenner kompetansen og publikumsarbeidet hos kulturaktører som jobber med det unge publikummet. Disse medlemmer registrerer at regjeringen flytter definisjonsmakten på viktige deler av kulturpolitikken til andre fagområder som først og fremst baserer seg på en pedagogisk tilnærming til kvalitetsbegrepet.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at meldingen legger stor vekt på den kunstneriske autonomien, og opplever at den har hatt som mål å beskrive det gode arbeidet som gjøres innen de ulike kunstfeltene. Det er ikke et mål i meldingen at kunsten som skapes skal ha en pedagogisk tilnærming til kvalitet. Disse medlemmer viser til at regjeringen i meldingen flere steder her oppfordret kunstfeltet til å arbeide for at kunsten og kulturen som presenteres skal gjenspeile noe av det barn og unge er opptatt av, og har oppfordret til medvirkning. Dette står eksempelvis under kap. 11.3.4 «Vurdering» på s. 115 og 116. Dette for å skape et relevant tilbud som når flere barn og unge, og er ikke ensbetydende med pedagogisk kunst.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil minne regjeringen om den betydelige egenverdien kunst- og kultursektoren har, og at kunsten ikke må styres for å bli «representativ» eller «relevant». Disse medlemmer mener man lykkes med å skape relevans, gjennom å sikre et mangfold av tilbud i hele landet. Disse medlemmer er skuffet over hvordan regjeringen i denne meldingen viser et syn i kulturpolitikken som tar oss mange år tilbake i tid, der det forventes at det skal produseres kunst ut fra forhåndsdefinerte, målstyrte brukerbehov. Disse medlemmer er svært kritiske til en slik dreining der skolepolitikken skal dominere DKS, der den profesjonelle kunsten utelates og der det rokkes ved prinsippene for armlengdes avstand.

Disse medlemmer viser til at statlige midler til kulturformål forvaltes i henhold til prinsippet om armlengdes avstand, og at det i kulturmeldingen er foreslått en lovfesting av dette prinsippet. Dette innebærer at tilskuddsmottakerne er faglig uavhengige, og at beslutninger som krever kunst- og kulturfaglig skjønn, ikke underlegges statlig styring. Disse medlemmer er enige i at dette prinsippet er like viktig i en tilretteleggende politikk for kunst og kultur for barn og unge som i kulturpolitikken ellers. Armlengdeprinsippet må respekteres, og disse medlemmer vil understreke at det ikke skal stilles politiske forventninger eller krav verken til institusjonenes produksjons- og formidlingsmetoder eller til hvem de skal samarbeide med.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, synes det er bra at regjeringen leverer på sine lovnader om å lage en kulturmelding for barn og unge. Det er første gang Stortinget behandler en melding som har dette som formål og som har en målsetting om at kunst og kultur rettet mot barn og unge også skal være på deres premisser. Flertallet setter pris på at regje-

ringen slik tittelen beskriver, «Oppleve, skape, dele – Kunst og kultur for, med og av barn og unge», tar med viktige innspill fra 1 000 barn og unge, som har fått levere inn sine innspill i BUSK-rapporten som gir viktig beretninger fra målgruppen og forteller om hvordan de opplever at kunst og kultur retter seg mot dem. Meldingen gir et godt virkelighetsbilde. Barn og unge fortjener et kunst- og kulturtilbud av høy kvalitet, og formålet med meldingen er å løfte fram dette. Flertallet viser til at det er fire målsettinger i meldingen: Medvirkning, like muligheter for deltakelse, et relevant og representativt kunst- og kulturtilbud og samhandling og koordinering.

Flertallet understreker at armlengdeprinsippet er helt grunnleggende for å sikre den kunstneriske ytringsfriheten og kunstens og kulturens funksjon i samfunnet. I Meld. St. 8 (2018–2019) Kulturens kraft – Kulturpolitikk for framtida, vises det til at regjeringen vil vurdere muligheten for å lovfeste prinsippet i kulturloven.

Samtidig kan ikke armlengdeprinsippet avskjære enhver form for politisk innflytelse eller kontroll over bruken av offentlige midler. Hensynet til uavhengighet og armlengde må avveies mot andre hensyn, for eksempel hensynet til at kunst- og kulturtilbudet skal nå flest mulig. Det er en stor utfordring at mange ungdommer og unge voksne ikke ser seg selv representert i kunsten, og dermed ikke oppfatter kunst som en relevant uttrykksform. I meldingen foreslår regjeringen derfor tiltak rettet mot å involvere barn og unge, være i dialog med dem og la dem medvirke. Flertallet mener at tiltakene ligger innenfor rammene av armlengdeprinsippet.

Armlengdeprinsippet krever at kulturpolitiske mål og virkemidler må utformes med respekt for den kunstneriske ytringsfriheten, og at styring må skje på tilstrekkelig overordnet nivå. Flertallet mener at det kan ikke frata oss muligheten til å ha politiske mål og knytte forventninger til tildeling av offentlige midler på kulturområdet. Flertallet vil argumentere for at høy grad av statlig finansiering av kultur er avhengig av folkelig aksept.

Barn og unge har flere ganger uttalt at de ønsker å bli lyttet til i utformingen av kunst- og kulturtilbudet, både i BUSK-rapporten og senest i rapporten fra Ungdommens ytringsfrihetsråd. Rapporten peker på at det er en stor utfordring at ungdom og unge voksne ikke ser seg selv representert i kunsten, og dermed ikke oppfatter dette som en uttrykksform som de kan benytte seg av når de ønsker å ytre seg. Rådet mener kunst og kultur som et verktøy for ytringsfrihet er forbeholdt altfor få. Flertallet mener dette er en tydelig beskjed fra barn og unge som må tas på alvor.

Flertallet viser til at regjeringen derfor foreslår tiltak for å involvere barn og unge, være i dialog med

dem og la dem medvirke, i alle deler av kulturlivet. Dette skal ikke gå på bekostning av den kunstneriske friheten eller armlengdes avstand-prinsippet, slik Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet hevder. Dette er heller ikke tiltak som skal styre hvordan kunsten og kulturen skal produseres eller formidles. Men tvert imot – et tiltak for å sikre at vi kjenner den gruppa vi forsøker å nå.

2.2 Det offentlige ansvar for barne- og ungdomskulturen

Komiteen viser til at retten barn og unge har til å delta i og medvirke i avgjørelser i sitt eget liv og i samfunnet ellers, er grunnleggende for byggingen av det demokratiske samfunnet. Retten barn og unge har til medvirkning er hjemlet i Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen artikkel 12. Komiteen viser til at retten barn og unge har til medvirkning, er omhandlet i kommuneloven og i plan- og bygningsloven. I den nye kommuneloven som trådte i kraft høsten 2019, er det bestemt at kommunene er pålagt å etablere et ungdomsråd eller et annet medvirkningsorgan for ungdom. Ungdomsrådene skal være rådgivende organer for kommunene og fylkeskommunene, de skal involveres i god tid, og kommunestyrene og fylkestinget kan gi ungdomsrådene myndighet til å fordele midler, jf. forskrift om medvirkningsordninger 2019.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti mener barn og unges stemmer kommer tydelig fram i meldingen. Over 1 000 barn og unge over hele landet har gitt innspill til meldingen via et arbeid gjennomført av blant andre Kulturtanken og Kulturskolerådet. Barn og unge har i innspill til barne- og ungdomskulturmeldingen bedt om å få lov til å være med å bestemme mer når det gjelder utformingen av kulturtilbudet rettet mot dem. De ønsker å bli lyttet til og å samarbeide mer med det profesjonelle kunst- og kulturlivet. Disse medlemmer mener dette har blitt vektlagt i arbeidet med denne meldingen. Medvirkning er nødvendig for at kunst og kultur skal bety noe for barn og unge, og at det skal være noe de kjenner seg igjen i og synes er viktig. Barn og unges rett til medvirkning er blant annet nedfelt i kommuneloven og plan- og bygningsloven. Meldingen anerkjenner også barn og unges rettigheter slik de er uttalt i Grunnloven, Barnekonvensjonen og andre FN-konvensjoner.

Disse medlemmer viser til at regjeringen i meldingen vil legge til rette for at alle barn og unge, både kunstnere, institusjoner, etater og virksomheter på KUDs budsjett, prioriterer medvirkning fra barn og unge i sitt arbeid. Disse medlemmer mener det er viktig at kulturinstitusjonene er i dialog med barn og unge om å utvikle nye formidlingsmetoder, og at det la-

ges flere tilbud som er tilpasset ulike aldersgrupper, og at det legges til rette for dette.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at regjeringen i meldingen varsler om at de vil etablere en arena hvor det kan utveksles erfaringer mellom institusjonene og virksomhetene på Kulturdepartementets budsjett. Barn og unge som mottar besøk fra Den kulturelle skolesekken, skal være mer med i vurdering, evaluering og utvikling av tilbudet i ordningen.

2.3 Opplæring og fordypning i kunst og kultur

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, mener opplæring og mestring er en viktig del av barne- og ungdomskulturen. Å legge til rette for at så mange som mulig skal få sjansen til å utfolde seg kunstnerisk, kan være med på å utvide rekrutteringsgrunnlaget til videre kunstfaglige utdanninger og til det utøvendte kunstfeltet. Flertallet viser til at barn og unge selv ønsker at kulturpolitikken legger til rette for å styrke og etablere ordninger for talentutvikling og yrkesrettet undervisning innen kunst- og kulturfag for barn og unge. Opplæringsloven sier at det skal være et kulturskoletilbud i alle kommuner over hele landet. Kulturskolen er med sitt fordypningstilbud en sentral aktør for å bidra til utvikling av talent og de som skal være kunstnerne våre i framtida.

Flertallet viser til at regjeringen i meldingen foreslår at Kulturskolerådet skal legge til rette for at kommunene kan avgjøre om enkelte kulturskoler kan ta et særskilt ansvar for å tilby fordypningstilbud i sitt fylke. Innspill til meldingen vitner om en utfordring med frafall og motivasjon i overgangen mellom bredden i barneåra og spissing i ungdomsåra.

Flertallet viser til at regjeringen i budsjettet for 2021 har satt av 4 mill. kroner til å styrke Talent Norges juniorsatsing for å skape bro mellom de unge talentene og de profesjonelle utøverne. Regjeringen varsler også at de vil utrede muligheten for en tilskuddsordning for barne- og ungdomstiltak på høyt kunstnerisk nivå, der midlene i ordningen skal fordeles til aktører som jobber aktivt med fordypning og talentutvikling gjennom å legge til rette for møte mellom unge og profesjonelle rollemodeller.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil fremheve at praktiske læringsaktiviteter og metoder ikke skal være «pusterom», men viktige metoder for bedre læring, også i teoritunge fag. Derfor mener disse medlemmer det er viktig at skolens mål, vurderinger og prioriterin-

ger må reflektere at praktisk læring og ferdigheter er verdifull kunnskap.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Arbeiderpartiet har foreslått å innføre en sjettede grunnleggende ferdighet med vekt på å skape, utforske, utvikle kreativitet, innovasjon, problemløsning og kritisk tenking.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil at skolen skal forberede og motivere for alle utdanninger, og mener praktisk læring og praktiske ferdigheter derfor må få en større plass i hele grunnopplæringen. Dette er viktig fordi fremtidens arbeidsliv vil stille større krav til å kunne «skape og utføre» i alle yrker og utdanninger. I tillegg vil mer praktisk og aktiv læring bidra til økt mestring på skolen.

Disse medlemmer vil styrke og forbedre de praktiske og estetiske fagene gjennom en egen strategi, ved blant annet å sikre at skolene har materiell og utstyr, gi lærere mulighet for etter- og videreutdanning også i praktiske og estetiske fag, samt å øke andelen kvalifiserte lærere innen de praktiske og estetiske fagene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, gjør oppmerksom på at kreativitet, engasjement og utforskertrang er en sentral del av skolens verdigrunnlag, jf. opplæringslova § 1-1. I læreplanverket overordnet del - verdier og prinsipper for grunnopplæringen, understrekes at:

«Kulturelle opplevelser har en egenverdi, og elevene skal få oppleve et variert spekter av kulturuttrykk gjennom sin tid i skolen.»

Flertallet mener dette også er en viktig del av forståelsen av elevenes danning og utdanning, slik det er beskrevet i overordnet del i læreplanverket:

«Danning skjer også gjennom opplevelser og praktiske utfordringer i undervisningen og skolehverdagen. Et bredt spekter av aktiviteter, fra strukturert og målrettet arbeid til spontan lek, gir elevene en erfaringsrikdom. Elevene dannes i møte med andre og gjennom fysisk og estetisk utfoldelse som fremmer bevegelsesglede og mestring.»

Barnehage, skole og lærerutdanningene omtales i meldingen, og flere tiltak vil kunne ha betydning for disse sektorene. Flertallet mener samtidig at det er viktig å være klar over at meldingen ikke er en gjennomgang av barnehagens og skolens arbeid med praktiske og estetiske fagområder, og det er dermed ikke lagt opp til konkrete tiltak på disse feltene.

Flertallet viser til merknad fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti om praktiske

og estetiske fag. Flertallet støtter en styrking av de praktiske og estetiske fagene, og viser til at departementet i 2020 fastsatte forskrift om rammeplan for en flerfaglig lærerutdanning i praktiske og estetiske fag for trinn 1–13, også kalt LUPE, og at en reform av disse studiene allerede er iverksatt.

Flertallet viser til at formålet med utdanningen blant annet er å øke kvalitet i opplæringen i skolen og kulturskolen og at praksis i kulturskolen kan inngå i utdanningen. LUPE omfatter to til tre fag, og gir på denne måten større bredde enn den enkeltfaglige utdanningen. Slik kan den nye utdanningen i større grad møte behovet kulturskolene har for breddekompetanse, avhengig av fagvalgene til studentene. Lærerutdanningen som vi har i dag i praktiske og estetiske fag, er treårig og enkeltfaglig og vil etter hvert bli erstattet av LUPE som er en femårig integrert masterutdanning. De første studentene blir tatt opp i LUPE i 2021. Den treårige faglærerutdanningen blir avvirket fra og med opptaket høsten 2023.

Flertallet viser til at i LUPE kan det inngå masterfordypning i ett av følgen fag: (a) dans, (b) design, kunst og håndverk, (c) drama og teater, (d) kroppsøving og idrettsfag, (e) mat og helse eller (f) musikk. Studentene velger i tillegg ett eller to andre undervisningsfag med lærerplan i grunnopplæringen. Kandidater fra LUPE vil dermed ha undervisningskompetanse i inntil tre praktiske og estetiske fag avhengig av fagvalget. LUPE og flere andre tiltak på kompetanse i kulturskolen er omtalt i kapittel 8.4, Kompetanse i kulturskolen i meldingen.

2.4 Lokale kulturtilbud til barn og unge

For at kunst og kultur skal være tilgjengelig og relevant for alle barn og unge, må det være et mangfold av tilbud og kulturuttrykk, der den kulturelle bakgrunnen hver enkelt har med seg, blir anerkjent. Sosiale, kulturelle og økonomiske forskjeller kan være barrierer for barn og unge i kunst og kulturlivet. Komiteen viser til at det store mangfoldet er viktig for at alle barn og unge skal finne et tilbud som passer til deres interesser. Her er blant annet det frivillige kulturlivet, det kommunale kulturtilbudet, fritidsklubbene, Ung Kultur Møtes (UKM) og bibliotekene viktige.

Komiteen viser til at det finnes kulturelle, sosiale og økonomiske hindringer for å kunne delta i fritidsaktiviteter. Like muligheter for å delta er viktige målsettinger for arbeidet med denne meldingen. Samtidig tar også BUSK-rapporten opp behovet for digitale møteplasser og at det må legges til rette for møteplasser for spillinteresserte ungdommer.

For barn og unge er det sosiale aspektet ved å delta i kulturaktiviteter svært viktig. Komiteen viser til at barn og unge ønsker møteplasser i nærmiljøet sitt der de kan være med venner, være med på å påvirke innholdet i tilbudet og der det er trygge og forståelsesfulle

voksne til stede. BUSK-rapporten peker også på dette. Det er behov for å se det kommunale barne- og ungdomskulturtilbudet i en større sammenheng. Komiteen viser til at regjeringen har satt av midler til et pilotprosjekt for å integrere barne- og ungdomskultur i kommunal planlegging.

Komiteen viser til at meldingen tar opp barn og unges tilgang til kunst- og kulturtilbud i kapittel 7. Mange barn og unge er opptatte av hvilken informasjon de har tilgang på, og de oppgir mangelfull og dårlig informasjon som et hinder for å ta ordentlig del i kulturtilbudet i nærmiljøet. Barn og unge ønsker bedre informasjon, både på digitale kanaler, men også via skolen. Komiteen viser til at barn og unge har inntrykk av at det fins mange tilbud de rett og slett ikke vet om. Dette svarer med tilbakemeldinger som komiteen fikk i komiteens høring. Der fikk komiteen også innspill om at skolen måtte bli mer tilgjengelig som arena for rekruttering og informasjonsdeling om kulturaktiviteter og forestillinger.

Frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det frivillige kulturlivet spiller en viktig rolle for barne- og ungdomskulturen og bidrar til at barn og unge over hele landet kan delta i aktiviteter. Likevel er ikke deres rolle nærmere analysert i meldingen. Disse medlemmer mener meldingen burde inneholdt tiltak for å styrke det frivillige engasjementet og deltakelse i barn og unges fritidsaktiviteter, blant annet ved tettere samspill mellom skole, kommune og de frivillige organisasjonene.

Disse medlemmer viser til at det i dag er en rekke ordninger som er viktige for den frivillige innsatsen for barn og unge, der særlig spillemidlene, momskompensasjon for frivillige organisasjoner og voksenopplæringsmidlene er viktige. Disse medlemmer viser til at regjeringen de siste årene har redusert satsingen på den desentraliserte ordningen for kulturbygg for å gi plass til regjeringens egen gaveforsterkningsordning, som disse medlemmer har foreslått avviklet. Disse medlemmer viser videre til at regjeringen, i løpet av hele sin regjeringperiode, ikke har imøtekommet frivilligsektorens unisone krav om å innføre full momskompensasjon for frivillige organisasjoner.

Disse medlemmer viser til at full momskompensasjon har vært en viktig kampsak for Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Disse medlemmer understreker at full momskompensasjon for frivilligheten er høyt prioritert, og viser bl.a. til sine respektive partiers alternative budsjetter, hvor det over flere år har blitt foreslått kraftig satsing/styrking av momskompensasjonsordningen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at regjeringen og Fremskrittspartiet har innfridd løftet i Meld. St. 10 (2018–2019) Frivilligheta – sterk, sjølvstendig, mangfaldig — Den statlege frivillighetspolitikken om en opptrapping av momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner til 1,8 mrd. kroner. Totalt har bevilgningen til ordningen økt med 855 mill. kroner siden 2013. Det er 600 mill. kroner mer enn Stoltenberg-regjeringen opprinnelig satte som mål for ordningen.

Spillemidler

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er behov for en opprydning i kulturdelen av tippemidlene for å sikre at den brede kulturfrivilligheten styrkes, og har tidligere fremmet forslag om dette, som har blitt stemt ned av regjeringspartiene.

Disse medlemmer viser til at kulturfrivilligheten utgjør en viktig del av barn og unges kultur. Disse medlemmer er kritisk til at tippemidlenes kulturanandel har blitt fylt av stadig nye ordninger som ikke er i tråd med intensjonen, nemlig lokalt kulturliv og frivilligheten. Andre ordninger, slik som utviklingsmidler for arkiv, bør finansieres over statsbudsjett på vanlig måte.

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2022 foreslå en opprydning i kulturens andel av tippemidlene, og fremme forslag om å lovfeste at kulturdelens andel av tippemidlene skal benyttes til den brede kulturfrivilligheten.»

Lokaler

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at tilgangen til egnede og rimelige lokaler er en stor utfordring for kulturfrivilligheten i dag. Økte leiekostnader er også en direkte årsak til at mange aktiviteter har blitt dyrere de senere årene. Disse medlemmer er glad for at meldingen løfter fram behovet for gode fysiske møteplasser og at det understrekes at tilgang til egnede lokaler er nødvendig for å sikre et levende kulturliv. I meldingen signaliseres det et ønske om å legge til rette for møteplasser, men samtidig understreker regjeringen at «dette er en utfordring som i hovedsak må løses lokalt».

Disse medlemmer mener det er et nasjonalt ansvar å sikre en infrastruktur av egnede lokaler for å sikre kulturaktiviteter i hele landet. Regjeringen fraskriver seg dette ansvaret og beskriver sin egen manglende

satsing som «en utfordring som i hovedsak må løses lokalt». Disse medlemmer finner dette besynderlig særlig når regjeringen fremhevet viktigheten av egnede lokaler både i kulturmeldingen og frivillighetsmeldingen.

Disse medlemmer viser til at regjeringen siden 2013 har redusert satsingen på den desentraliserte ordningen for regionale kulturbygg med 80 mill. kroner. Disse medlemmer viser også til Kulturrom, som er en nasjonal tilskuddsordning som bidrar til at det nettopp finnes egnede øvingslokaler og god teknisk infrastruktur rundt om i landet. Kulturrom fikk utvidet mandat i 2019, men regjeringen har derimot ikke prioritert å øke tilskuddsrammen i tråd med oppdraget. Ordningen er i dag underfinansiert og viser selv til at deres søknadsmengde de to siste årene har økt med 140 pst.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, understreker at det som hevdes i merknaden ovenfor ikke er riktig. Ved omleggingen av Musikkutstyrsordningen ble det gitt en ekstra bevilgning på 5 mill. kroner over statsbudsjettet. Disse midlene ble videreført og er i sin helhet lagt inn som en økning i tilskuddet som fordeles fra spillemidlene til Kulturrom.

Flertallet viser for øvrig til flertallsmerknad fra behandlingen av statsbudsjettet for 2020, jf. Innst. 14 S (2019–2020), der flertallet gikk inn for tiltak for å styrke tilgangen til lokaler for barne- og ungdomskultur, og at dette er et arbeid som regjeringen allerede er i gang med:

«Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettenigheten mellom regjeringspartiene på Stortinget under kap. 846, post 70 hvor det foreslås 0,8 mill. kroner til økt grunnstøtte til barne- og ungdomsorganisasjoner, og mener det er viktig å støtte barne- og ungdomsfrivilligheten. Flertallet viser videre til budsjettenigheten under samme post, hvor det foreslås bevilget 2 mill. kroner til utvikling av portal for lån av kommunale lokaler, og mener dette vil gi et viktig verktøy for barne- og ungdomsfrivilligheten. LNU tildeles 2 mill. kroner i driftstilskudd til å utvikle portalen. Flertallet viser til at også flere aktører innen næringslivet eller ideell sektor har ønske om å bidra til barne- og ungdomsfrivilligheten med lokaler, jf. budsjettenigheten om portalen med kommunale lokaler. Flertallet støtter derfor at portalen også åpner opp for andre aktører som ønsker å støtte opp under barne- og ungdomsfrivilligheten ved å låne bort sine lokaler med samme betingelser som gjelder for de kommunale lokalene.»

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, savner også at meldingen tar tak i hvordan frivillige får tilgang til offentlige lokaler, som skolene.

Komiteen viser til høringsinnspill fra blant annet Norsk musikkråd som viser at ikke alle skoleeiere lytter til de politiske signalene om å sikre tilgang til skolene for frivillig aktivitet. Komiteen ønsker at skolene og andre offentlige bygg skal kunne benyttes av frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner. Samtidig vil dette være opp til den enkelte skole å vurdere hvordan de kan lykkes med å bygge opp om den frivillige aktiviteten. Komiteen oppfordrer derfor regjeringen til igjen å gå i dialog med KS og Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner med sikte på å sikre barne- og ungdomsorganisasjoner tilgang til skoler og andre offentlige bygninger lokalt, og unngå at skoleeierne bidrar til usaklig forskjellsbehandling ved utlån. Komiteen viser til forslag om dette i Innst. 423 S (2020–2021), og som er gjengitt nedenfor.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser videre til at tilgangen på tilrettede lokaler er avgjørende for det lokale kulturlivet, og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge bedre til rette for å bygge ut kulturarenaer for å sikre hensiktsmessige og universelt utformede lokaler til det lokale kulturlivet og kulturfrivilligheten, gjennom å foreslå lovfesting av krav om å inkludere kulturanleggene og driften av dem i kommuneplanen.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at barne- og ungdomsorganisasjoner får tilgang på lokaler, gjennom å gjøre kommunene pliktige til å gi barne- og ungdomsorganisasjonene fri tilgang til egnede offentlige bygg.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at spørsmålet om lokaler til frivillig aktivitet er omtalt i Meld. St. 10 (2018–2019) Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig — Den statlege frivilligheitspolitikken. Tilgang på gode og hensiktsmessige lokaler er svært viktig for frivilligheten og kulturlivet, og for både barn, unge og voksne. Regjeringen har gitt økte ressurser til Kulturalliansen over statsbudsjettet i 2020 og 2021, for å støtte deres prosjekt med å kartlegge lokaler for kulturfrivilligheten. Denne kartleggingen vil gi en god oversikt over hvem som eier lokalene, hvem som bruker dem, og hvorvidt de er egnet til den bruken de har. Kulturalliansen har også laget en veileder for hvordan man kan gå frem for å gjennomføre en kartlegging som kommuner og kulturaktører kan gå sammen med frivillige kulturorganisasjoner om å gjennomføre lokalt. Disse medlemmer mener det er riktig å gjøre grundige kartlegginger av organisasjonseide bygg før det gjøres en vurdering av økonomisk støtte. Dette arbeidet er i gang, og vil blant annet innebære en vurdering av hva slags typer organisasjonseide bygg som skal omfattes, omfanget av kostna-

der som ikke dekkes i dag, samt hvilke kategorier organisasjoner som vil ha nytte av en slik støtte.

Komiteen vil vise til viktigheten av at det offentlige tilrettelegger for å muliggjøre barne- og ungdomsaktiviteter på fritiden. Komiteen vil derfor oppfordre alle kommuner og fylkeskommuner om å så langt som mulig stille deres bygninger og fasiliteter til disposisjon til organisert og uorganisert aktivitet for barn og unge.

Komiteen vil også vise til Stortingets behandling av Dokument 8:176 S (2017–2018) og Innst. 347 S (2017–2018) der et enstemmig storting vedtok følgende anmodningsvedtak

«Stortinget ber regjeringen gå i dialog med KS og Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner med sikte på å sikre barne- og ungdomsorganisasjoner tilgang til skoler og andre offentlige bygninger lokalt, og unngå at skoleeierne bidrar til usaklig forskjellsbehandling ved utlån.»

Komiteen viser til at som oppfølging av vedtaket, ble det i november 2018 sendt et brev til alle landets kommuner og fylkeskommuner, signert Kunnskapsdepartementet og Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU), der de oppfordrer skolene til å låne og leie ut lokaler til frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner. Komiteen støtter intensjon i forslaget, og ønsker at skolene og andre offentlige bygg skal kunne benyttes av frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner. Samtidig vil det være opp til den enkelte skole å vurdere hvordan de kan lykkes med å bygge opp om den frivillige aktiviteten. Komiteen vil også vise til følgende forslag som er fremmet av en samlet komité i Innst. 423 S (2020–2021), jf. Dokument 8:193 S (2020–2021):

«Stortinget ber regjeringen igjen gå i dialog med KS og Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner med sikte på å sikre barne- og ungdomsorganisasjoner tilgang til skoler og andre offentlige bygninger lokalt, og bidra til likebehandling ved utlån.»

Deltakelse

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er glad for at regjeringen mener kunst og kultur skal være relevant og tilgjengelig for alle barn og unge. Disse medlemmer mener dette innebærer at barn og unge skal ha et likeverdig og mangfoldig kulturtilbud av høy kvalitet i hele landet, der terskelen for deltakelse senkes. Ettersom mye av kulturen skjer lokalt er det derfor også viktig at kommunene og fylkeskommunene gis tilfredsstillende rammer for å sikre at kultursatsingen ikke blir salderingspost i allerede stramme budsjetter. Disse medlemmer vil også fremheve en revidert kulturlov som viktig virkemiddel.

Disse medlemmer er positive til at regjeringen vil se på ordninger for konserter for ungdom under 18 år. Disse medlemmer er positive til tiltak for å sikre kulturopplevelser for ungdom under 18 år, og vet at økonomien i arrangørfeltet i stor grad er basert på inntekter fra alkoholsalg, som gjør at inntektene ved U18-konserter kan bli for dyre å gjennomføre. Disse medlemmer viser til at det i dag er flere gode eksempler på arrangører som har lykket med å lage arrangement for barn og unge og forutsetter at Norske Konsertarrangører og deres medlemmer har en viktig rolle i et slikt arbeid.

Disse medlemmer viser til at regjeringens Strategiutvalget for idrett (Fjortoft-utvalget) i sin innstilling juni 2017 skrev:

«Det er idrettslag i hele landet som hver dag gjør en ekstra innsats for at barn skal kunne fortsette med idrett uavhengig av familiens økonomi gjennom å finne ordninger for kontingent, treningsavgift, utstyr, reisekostnader og andre økonomiske barrierer. Trenerne, oppmenn og ledere som har møtt denne utfordringen i idrettslaget vet at den må håndteres med varsomhet. For at barna skal fortsette med idrett, må noen i idrettslaget se utfordringen og finne løsninger før barnet allerede har sluttet. Ofte blir dette ordnet uten ekstern bistand, men i mange tilfeller kontakter idrettslaget kommunen for å få den mindre pengestøtten nødvendig for at barnet skal kunne fortsette. Dette initiativet og ansvaret som finnes i idrettslagene må ivaretas og understøttes. Den dugnaden som skjer hver dag ute i idrettslagene kan ikke erstattes med en ny støtteordning eller gjennom forsøk på overstyring av eksisterende støtteordninger. Det som derimot trengs er å sikre at det finnes et ekstra alternativ i de tilfeller idrettslaget ikke klarer å løse denne utfordringen internt. Norsk idrett vet hva som fungerer i mange kommuner i dag: Idrettslaget bør kunne kontakte kommunen og kunne få – uten å ha krav på – mindre summer i støtte slik at de barna det gjelder kan fortsette i idrettslaget.»

Disse medlemmer vil at barn og unge sikres inkluderingstiltak raskt, og at dette skjer gjennom en betydelig økning av aktivitetsstøtten til organisasjonene gjennom full momskompensasjon.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser i tillegg til Arbeiderpartiets alternative budsjett 2021 der det ble foreslått 30 mill. kroner som bidrag til aktivitetstilskudd gjennom kommunene, til sikring av barn og unges deltakelse, gjennom å redusere bevilgningen til gaveforsterkningsordningen under spillemidlene tilsvarende.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil understreke behovet for at barn og unge sikres muligheter til å delta i fritidsaktiviteter. Gratis utlån av sports- og friluftsutstyr er et viktig bidrag for å få

alle med i aktivitet, redusere sosiale forskjeller, og BUAs modell er også miljømessig smart.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett 2021, der det ble foreslått å bevilge 45 mill. kroner til flere BUA utstyrssentraler.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at fritidsklubbene er den eneste delen av den kulturelle grunnmuren som ikke er lovfestet. Fritidsklubbene er viktige kulturtilbud for barn og unge. De må være til stede i alle kommuner, men det er stor kommunal frihet til utforming ut over krav til ungdomsmedvirkning og kompetanse.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreslå å lovfeste tilbud om en åpen og gratis møteplass som fritidsklubber for barn og unge i alle kommuner, som en del av den kulturelle grunnmuren, eksempelvis i revideringen av kulturloven.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at kostnadene for å delta i barne- og ungdomsidretten har blitt for høy til at mange barn og unge kan delta. Disse medlemmer mener at staten bør gå sammen med kommunene og idrettens organisasjoner for å inngå et forpliktende samarbeid for å redusere deltakerkostnadene i idretten, hvor staten tilbyr midler til å redusere egenbetalingene gjennom for eksempel å redusere idrettens kostnader til baneleie.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til et forpliktende samarbeid mellom stat, kommune og idretten om å redusere kostnadene for å delta i barne- og ungdomsidretten og styre mot et gratisprinsipp. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget med forslag til bevilgninger for å følge opp arbeidet.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at barne- og ungdomsidretten ikke er omtalt i meldingen. Dette forslaget bør derfor fremmes og behandles i en annen sammenheng.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti mener kunst- og kulturaktiviteter er unike fordi de har et inkluderende potensial. Å delta i kunst og kultur er med på å bygge sosiale fellesskap og identitet for barn og unge. Derfor må alle barn og unge få anledning til å oppleve kunst og kultur og delta i kunst- og kulturaktiviteter gjennom oppveksten.

At det finnes et bredt og mangfoldig kulturtilbud lokalt, er svært viktig.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at det frivillige kulturliv, fritidsklubbene, Ung Kultur Møtes, kulturskolen og bibliotekene er alle eksempler på arenaer hvor barn og unge får sitt første møte med kunst og kultur. Også digitale tilbud er viktige for barn og unge, og har fått økt oppmerksomhet med koronaen. Kunnskap og erfaring fra kulturskolene, Den kulturelle skolesekken og fritidsklubbene kan brukes til å videreutvikle tilbud som kan gjøre det lettere for flere å delta. Flertallet viser til at regjeringen i budsjettet for 2021 har satt av 4 mill. kroner til digitale satsinger på barne- og ungdomskulturfeltet. Det er behov for oppdaterte virkemidler som kommuniserer på barn og unges premisser, i form av ny teknologi til formidling, samspill, undervisning og til å forløse potensialet unge har innen kunst og kultur.

Flertallet viser til Frifonds-ordningen som er et virkemiddel som stimulerer til at barn og unge over hele landet kan drive med aktiviteter og delta lokalt.

Regjeringen har nå varsler at den vil styrke Frifond organisasjon og vurdere en ny modell for innretning på Frifond-ordningene som bidrar til forenkling og bred deltakelse. Fritidsklubbens arbeid med egenorganisert aktivitet styrkes gjennom å sikre et tilskudd til Ungdom og Fritid.

Det er flere gode ordninger og tiltak som sikrer barn og unges deltakelse i kunst- og kulturtilbudet. Flertallet viser til at ett av de sist etablerte er tilskuddsordningen Inkludering i kulturliv, der målet er å bidra til at barn og unge som ikke deltar i fritidsaktiviteter, får mulighet til å delta jevnlig i organiserte kulturaktiviteter sammen med jevnaldrende. Fritidserklæringen og fritidskortet bidrar også til at flere barn og unge får delta i kulturlivet. Flertallet mener man må sikre videreføring av disse tiltakene slik at flere barn og unge får anledning til å delta i kunst og kultur.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil rose initiativ som fritidskortet og fritidserklæringen om fritidsaktivitet til alle barn. En forsøksordning med fritidskort er nå innført i en rekke kommuner, med mål om at det skal kunne utvides til å bli en nasjonal ordning etter at man har høstet erfaringer fra forsøkskommunene. Disse medlemmer vil vise til at det er mange ildsjeler og modige gründere som satser innenfor kulturinnovasjon og som har potensial til å vokse langt utover landets grenser, slik som for eksempel Easy Play og Easy Play Together fra Asker. Slike kulturinnovatører kan imidlertid oppleve at de plasseres på sidelinjen i prosjekter som fritidskortet eller i innloggingssystemet Feide dersom de eksempelvis ikke

er organisert som en forening eller organisasjon. Disse medlemmer vil oppfordre regjeringen til å inkludere flest mulig aktører i relevante ordninger og systemer i kultur- og utdanningssektoren, slik at barn og unge får tilgang til et bredest mulig spekter av kulturtilbud og slik at vi som samfunn og myndigheter støtter opp om våre flotte kulturinnovatører og kulturgründere.

2.5 En styrket kulturskole for fremtiden

Komiteen viser til at kulturskolen er en viktig arena der barn og unge får muligheter til å bli kjent med og lære seg å mestre ulike kunst- og kulturuttrykk. Kulturskolen gir barn og unge anledning til å utvikle seg selv og de kreative evnene sine. Kulturskolen bidrar til anerkjennelse, inkludering og mestring. Komiteen viser til at dette også blir trukket fram av barn og unge i BUSK-rapporten, og at kulturskolen skal være et tilbud som er tilgjengelig for alle som ønsker å delta.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at Stortinget har bedt om en melding om kulturskolen, og at den omfattende beskrivelsen av kulturskolen i barne- og ungdomskulturmeldingen svarer til Stortingets anmodning. Kapitlet tar for seg følgende temaer: Kulturskolen i Norge, Ansvar og utfordringer, Føringer for kulturskolen, Kompetanse i kulturskolen, Kulturskolen i lokalsamfunnet og Kulturskolen som inkluderings- og integreringsarena.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti mener kulturskolen er et sentralt og viktig kulturtilbud til barn og unge. Regjeringen viser i meldingen til at man ønsker at visjonen til kulturskolen skal være «Kulturskolen for alle». Disse medlemmer støtter regjeringens politiske visjon om en kulturskole for alle. Det vil si at kulturskolen skal være åpen for alle som ønsker å delta. Primærgruppen er barn og unge fra 0 til 19 år, og barn og ungdom i skolealder skal prioriteres. Disse medlemmer viser til målene og forslagene som ligger i kapitlet i meldingen.

Disse medlemmer viser til at alle kommuner skal ha et kulturskoletilbud. Denne plikten er forankret i opplæringslova. Kommunen eier og har ansvaret for kulturskolene og har et stort handlingsrom til å utforme kulturskolen ut fra lokale behov, ønsker og ressurser.

NOU 2019:23 Ny opplæringslov foreslo at lovforankringen av kulturskolen skulle flyttes til kulturloven. Disse medlemmer mener at kulturskolen fortsatt skal reguleres av opplæringslova og være forankret i porteføljen til Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet, og er glad for at St. Meld. 18 (2020–2021) uttrykker det samme. Det er mange grunner til dette, bl.a. er det mye å hente på å se kulturskolen i sam-

menheng med barnehage, skole, SFO og høyere utdanning – både lokalt og nasjonalt. I meldingen foreslår regjeringen at man skal vurdere å innføre regler med krav til læringsmiljøet i kulturskolen. Disse medlemmer er også enig i, som det foreslås fra regjeringen, at kulturskolen skal inngå i lokalt planarbeid på kulturfeltet og bør sees i sammenheng med øvrig kommunal virksomhet, som utdanning og integrering.

Disse medlemmer viser til at kulturskolene spiller en viktig rolle i lokalsamfunnet og ofte fungerer som et kulturelt ressurscenter. Slik bør det fortsette å være i fremtiden.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener at rammeplanen for kulturskolen skal forbli en veiledende rammeplan og ikke bli forskriftsfestet. Rammeplanen er omfattende og omfangsrik. Om man forskriftsfester denne, må alle kommuner følge alt i den. Kulturskolene lokalt er ulike. Mange kulturskoler vil ikke kunne følge alt i rammeplanen og har ønsker ut over denne.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti mener det bør være et politisk mål at alle kulturskoler har et breddetilbud og et kjernetilbud. Breddetilbud er f.eks. tilbud i barnehage, SFO, korte kurs som er åpne for alle etc. Kjernetilbud er det mer klassiske kulturskoletilbudet hvor elevene får undervisning over tid for å for eksempel lære seg å spille et instrument. Ikke alle kulturskoler har kompetanse eller kapasitet til å tilby fordypningstilbud (talentutvikling). Disse medlemmer mener derfor man må oppfordre noen kulturskoler i hvert fylke/region om å ta et særskilt ansvar for fordypningstilbud der det er behov for det.

Disse medlemmer viser til at mange kulturskolelærere har høy kompetanse innen praktiske og estetiske fag, men mangler pedagogisk kompetanse. Disse medlemmer er glade for at meldingen også foreslår å styrke den pedagogiske kompetansen i kulturskolen, blant annet ved å legge til rette for at flere kulturskolelærere får ta PPU (praktisk-pedagogisk utdanning). Dette vil gjøre det enklere å utnytte kompetansen i kulturskolen inn i skolen, hvor det er mangel på lærere med formell kompetanse i praktiske og estetiske fag.

Disse medlemmer viser til at det i meldingen også foreslås at kulturskolen kan ha en rolle som lokalt ressurscenter i egen kommune, og det oppfordres til at kulturskolen utnytter sitt potensial som integrerings- og inkluderingsarena. Disse medlemmer vil peke på at kulturskolen ofte samarbeider med skolen, men også andre aktører i samfunnet. Det kan være flere fordeler med å se kulturskole, skole, SFO, barnehage og kulturlivet i sammenheng, både når det gjelder de ansattes

kompetanse, og når det gjelder tilbudet som gis til barn og unge.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det må legges til rette for at alle barn og unge skal ha mulighet til å delta i kulturskolen. Det forutsetter en kapasitet og pris som sikrer at kulturskolen er et tilgjengelig tilbud. Disse medlemmer mener kulturskoletilbudet fortsatt bør være forankret i opplæringsloven. Videre mener disse medlemmer det bør oppfordres og tilrettelegges for godt samarbeid mellom kulturskole, skole og skolefritidsordning. Disse medlemmer understreker betydningen av kvalitet i kulturskolen, og støtter Norsk kulturskoleråds høringsinnspill om at det i opplæringsloven må stilles krav til at kommunene skal ha et kvalitetsvurderings-system for kulturskoletilbudet, der vurderingen årlig legges fram for behandling av kommunestyret som egen tilstandsrapport eller som del av en bredere rapport på opplærings- eller oppvekstfeltet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, vil understreke at kulturskoletilbudet barn og unge mottar skal holde høy kvalitet, både kulturfaglig og pedagogisk. Samtidig kan strenge nasjonale formalkrav til kompetanse virke mot hensikten om å gi barn og unge over hele landet et bredt og tilgjengelig kulturskoletilbud av høy kvalitet, fordi det kan føre til at lærere med lang erfaring og solid kompetanse likevel regnes som ukvalifiserte. Flertallet frykter dette særlig vil gå ut over barn og unge i små kommuner der man kan tvinges til å legge ned gode tilbud fordi man stiller krav om formelle kvalifikasjoner. Flertallet mener det skal være tydelige forventninger om at ansatte i kulturskolen skal være godt egnet til å undervise i det aktuelle tilbudet, og at faglige kvalifikasjoner skal vektlegges i ansettelsesprosesser. Men krav til formalisert faglig nivå og kvalifikasjoner bør heller utformes som anbefalinger enn som absolutte formalkrav.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti gjør oppmerksom på at det i meldingen ikke foreslås å innføre formelle krav til faglig eller pedagogisk kompetanse for ansettelse i kulturskolen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er opptatt av at kulturskoletilbudet skal være mest mulig tilgjengelig, og viser til at regjeringen Stoltenberg II begynte innføringen av kulturskoletilbudet, et tilbud som ble avsluttet av høyreregjeringen. Disse medlemmer mener fremdeles det er viktig å gi alle barn og unge kulturopplevelser, også utenfor

rammene av undervisning i kulturskolen, og er derfor positive til alle initiativer til hvordan kulturskole og SFO kan samarbeide tettere i SFO-tiden.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at terskelen for å delta i kulturskolen er for høy. Hvis kulturskolen skal være for alle, slik regjeringen foreslår som et mål, må de økonomiske barrierene fjernes og det må etableres flere kulturskoleplasser. Videre mener dette medlem at det må legges til rette for økt bredde og mangfold i kunstuttrykk i kulturskolen, samt at det offentlige må bidra til et styrket samarbeid mellom kulturskolen og grunnskolen, SFO/AKS og øvrig kulturliv.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2022 foreslå å gjøre plass i kulturskole gratis, gjennom tilskudd fra staten.»

«Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2022 foreslå en opptrappingsplan med øremerkede midler til flere elevplasser i kulturskolen.»

«Stortinget ber regjeringen øke kompetansen i kulturskolen, gjennom å tilby tilrettelagt PPU-utdanning for kulturskolelærere.»

2.6 Et relevant og representativt kunst- og kulturtilbud

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at det er et kulturpolitisk mål at staten skal bidra til et fritt og uavhengig kulturliv slik at flere får tilgang til et mangfold av kunst- og kulturuttrykk av ypperste kvalitet. De statlige virkemidlene skal sørge for at det blir laget og formidlet kunst som barn og unge kjenner seg igjen i, og som viser mangfoldet i samfunnet vi lever i. Å få til mer dialog mellom barn og unge og det profesjonelle kunst- og kulturfeltet, kan bidra til å skape et relevant, tilgjengelig og mangfoldig kunst og kulturtilbud. Disse medlemmer mener at den statlige finansieringen skal oppfordre og bidra til å inkludere stemmene til barn og unge.

Disse medlemmer mener barn og unge over hele landet skal få et kunst- og kulturtilbud som gjenspeiler det mangfoldet de lever i, og som oppleves som relevant. Her har kunst- og kulturinstitusjonene, Den kulturelle skolesekken og det frie profesjonelle feltet en særlig viktig rolle. Både når det gjelder innholdet som produseres, og arenaene de formidles på. Disse medlemmer mener det er viktig å sikre at det blir utviklet gode og relevante produksjoner og formidlingsarenaer for barn og unge innen alle sjangre, og at barn og unges medvirkning blir prioritert. Disse medlemmer viser til at regjeringen foreslår å sørge for dette ved å gi

Kulturrådet, Norsk Filminstitutt og Kulturtanken, som forvalter kulturfondet, filmfondet og spillemidler til Den kulturelle skolesekken, i oppdrag å samarbeide tettere om innsatsen for målgruppen barn og unge.

Disse medlemmer viser til at regjeringen varsler i meldingen at den også vil vurdere hvordan det kan legges til rette for økt produksjon og formidling av litteratur på nynorsk. Og dessuten stimulere til et større tilfang av samiske produksjoner, nasjonale minoritetsproduksjoner og produksjoner med nynorsk som målform i Den kulturelle skolesekken.

Disse medlemmer mener det er viktig å sikre utvikling av relevant og representativ scenekunst for barn og unge gjennom gode støtteordninger for produksjon og formidling. Disse medlemmer vil og sikre at det skapes et mangfold av musikkproduksjoner rettet mot barn og unge.

Disse medlemmer er glade for at regjeringen også vil sikre at barn og unge får møte kunst i blant annet museer, kunsthaller, KORO og digitale arenaer, og sikre at kulturarv blir videreført til barn og unge.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet bemerker at det finnes mange støtteordninger for talentfulle barn og unge som gjør det fremragende innenfor for eksempel idrett eller musikk, men at ordningene oppleves mangelfulle innenfor en del andre kulturområder med særskilte unge talenter, som f.eks. innenfor figurativ malerkunst.

Kulturtanken

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti hadde en klar forventning til at meldingen skulle inneholde en evaluering av Kulturtanken, og viser til den kraftige ekspansjonen etaten har hatt de senere årene. Kulturtankens mandat utvides stadig, og det går ikke ubemerket hen i kulturlivet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser blant annet til komiteens høringsrunde hvor dette ble fremhevet som problematisk av en rekke høringsinstanser. Kulturaktører er bekymret for utviklingen til Kulturtanken og mener at «dette setter hele Den kulturelle skolesekken ut av balanse». Flertallet mener en evaluering av Kulturtanken er viktig og nødvendig.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er kritiske til at regjeringen tross politiske signaler og signaler fra kulturfeltet selv, velger å ikke ta noen vurdering av Kulturtankens rolle, men i stedet tillegger etaten enda flere oppgaver. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og

Sosialistisk Venstreparti i flere omganger har satt spørsmålsteget ved regjeringens gjentatte utvidelser av Kulturtankens mandat

Disse medlemmer mener det er feil at regjeringen nå slår fast Kulturtankens rolle og posisjon, uten foregående diskusjon med feltet eller forankring i Stortinget. Med dette viser regjeringen igjen at viktige beslutninger tas uten å inkludere berørte parter i prosessene. I Kulturdepartementet har slike lukkede prosesser vært gjennomgående, noe man også så ved flytting av poster i statsbudsjettet for 2021. Disse medlemmer mener dette er bekymringsfullt.

Disse medlemmer viser til at koronakrisen har understreket behov for en gjennomgang av virkemiddelapparatet innen kultursektoren, der både Kulturtanken og Kulturrådets rolle, kompetanse og funksjon må vurderes. Disse medlemmer stiller spørsmål ved om det er hensiktsmessig med to direktorater/fagetater som har til dels overlappende ansvarsområder, der skillet hovedsakelig går på om fokus skal være kultur rettet mot voksne eller mot barn. Disse medlemmer vil på det sterkeste advare mot en slik deling, særlig når det samtidig skal være et mål å heve status, relevans og kvalitet for kunst og kultur for barn og unge. Disse medlemmer viser til forslag som er fremmet i Stortinget i forbindelse med behandlingen av Dokument 8:251 S (2020–2021), der det foreslås en helhetlig utredning av virkemiddelapparatet underlagt Kulturdepartementet. Disse medlemmer kommer der til å fremme forslag om en utredning, etter innspill fra kulturlivet. Det vil legge opp til en ryddig og åpen prosess.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til at Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Fremskrittspartiet sikret flertall for opprettelsen av Den kulturelle skolesekken (DKS) som nasjonal ordning i 2001. En viktig forutsetning for etableringen var at midlene i størst mulig grad skulle gå til barn og unge i form av profesjonelle kunstopplevelser av høy kvalitet, ikke administrasjon og byråkrati. Disse medlemmer mener at midlene som bevilges i større grad bør gå til kulturelt innhold og produksjoner fremfor administrasjon. Disse medlemmer mener derfor at Kulturtanken bør avvikles i sin nåværende form og at det settes i gang en prosess med sikte på å erstatte Kulturtanken med for eksempel en mindre DKS-avdeling i Kulturrådet, fylkenes DKS-organisasjoner og/eller en utvidelse av Scenekunstbruket og tilsvarende virksomheter for andre kunstuttrykk. Feltet og de ansatte i Kulturtanken må involveres og ivaretas. Disse medlemmer mener at dette kan føre til at en større andel av midlene går til det som var den opprinnelige intensjonen med DKS, nemlig kulturelt innhold som når barn og unge.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen avvikle Kulturtanken, og at det settes i gang en prosess med sikte på å erstatte Kulturtanken med for eksempel en mindre DKS-avdeling i Kulturrådet, fylkenes DKS-organisasjoner og/eller en utvidelse av Scenekunstbruket og tilsvarende virksomheter for andre kunstuttrykk. Feltet og de ansatte i Kulturtanken må involveres og ivaretas. Stortinget ber regjeringen orientere Stortinget om prosessen på egnet vis og at nødvendige endringer senest foreslås i forslag til statsbudsjett for 2023.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at Kulturdepartementet tidligere har skrevet at departementet tar sikte på å delegere forvaltningen av tilskudd under kap. 325 post 78 til Kulturtanken fra 2022. Flertallet ber regjeringen om å ikke foreta denne endringen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil vise til at Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Fremskrittspartiet sikret flertall for opprettelsen av DKS som nasjonal ordning i 2001. En viktig forutsetning for etableringen var at midlene i størst mulig grad skulle gå til barn og unge i form av profesjonelle kunstopplevelser av høy kvalitet, ikke administrasjon og byråkrati. Disse medlemmer mener at midlene som bevilges i større grad bør gå til kulturelt innhold og produksjoner fremfor administrasjon. Disse medlemmer mener derfor at Kulturtanken bør evalueres, og at det bør igangsettes en utredning av en alternativ organisering av Den kulturelle skolesekken, i nært samarbeid med fylkenes DKS-organisasjon. Disse medlemmer mener at dette kan føre til at en større andel av midlene går til det som var den opprinnelige intensjonen med DKS, nemlig kulturelt innhold som når barn og unge.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en utredning av alternativ organisering av den kulturelle skolesekken, inkludert (styrking av) fylkenes DKS-organisasjoner, utvidelse av Scenekunstbruket og tilsvarende virksomheter, og evaluering av Kulturtanken. Stortinget ber regjeringen orientere Stortinget om prosessen på egnet vis og at eventuelle endringer senest foreslås i forslag til statsbudsjett for 2023, hvor Stortinget gjør endelig beslutning. Nivået på overføringene til Den kulturelle skolesekken skal ikke endres med dette.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil subsidiært støtte forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at departementet i arbeidet med meldingen gikk bredt ut og ba om innspill til en beskrivelse av utfordringer, arbeidsdeling- og samarbeid på feltet og forslag til konkrete tiltak. Mange etterspør bedre koordinering og samhandling.

Disse medlemmer mener Kulturtanken er viktig for å legge til rette for samarbeid og samspill mellom nasjonale aktører, fylkeskommunene og kommunene. De har allerede et stort fokus på barn og unge i sitt arbeid, har bidratt i arbeidet med barn og unges innspill, og har kontakt med kommunesektor og fylkeskommuner gjennom sitt arbeid med DKS.

Disse medlemmer viser til at Kulturtankens oppgaver med å følge opp Den kulturelle skolesekken (DKS) på nasjonalt nivå er et viktig virkemiddel for å nå målene med ordningen om et likeverdig tilbud til barn og unge over hele landet. Vi mener det derfor er feil å legge ned Kulturtanken. Vi ønsker heller å styrke Kulturtankens arbeid med DKS, for å gjøre ordningen enda bedre for barn og unge, for kunstnerne i ordningen og for alle som jobber med DKS både på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå.

Disse medlemmer viser til at det i 2016 var behov for å gjøre en omlegging for å styrke innsatsen på nasjonalt nivå i DKS-ordningen. Blant annet ble det i rapporten «Det muliges kunst» fra 2014 påpekt at det var behov for en bedre forankring og styrket eierskap til Den kulturelle skolesekken i utdanningssektoren.

Disse medlemmer mener derfor ikke det er et alternativ å gå tilbake til slik det var før med Scenekunstbruket og andre nasjonale aktører. Kultursektoren og kulturpolitikken kan ikke sørge for kunst og kultur for barn og unge alene, men er avhengig av å ha forpliktende samarbeid med andre sektorer – og da særlig i utdanningssektoren. Samarbeidet mellom Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet om Den kulturelle skolesekken og Kulturtanken er viktig i denne sammenhengen. Disse medlemmer støtter regjeringens vurdering, og vil derfor beholde Kulturtanken som forvaltningsorgan med et mandat for arbeidet med DKS-ordningen som fastsettes av de to departementene i fellesskap.

Disse medlemmer viser til at etter omleggingen av Rikskonsertene og skolekonsertordningen har oppgaver blitt overført til fylkeskommunene og kommunene. I den samme perioden har spillemidlene til formidling av profesjonell kunst og kultur i Den kulturelle skolesekken økt fra 210,2 mill. kroner i 2016 til 306,5 mill. kroner i 2021. Dette er en økning på 45,8 pst. (96,3 mill. kroner).

Disse medlemmer mener at Kulturtanken fortsatt trenger tid til å finne sin rolle i samarbeidet med en rekke andre aktører. I meldingen har det blitt løftet frem flere viktige oppgaver som skal gi barn og unge et enda bedre kunst- og kulturtilbud, deriblant å styrke digitale satsinger på barne- og ungdomskulturfeltet, økt fokus på mangfold og et bedre arbeid med å sikre barn og unges medvirkning i hele kunst- og kulturlivet.

Disse medlemmer mener det er naturlig at organer som forvalter oppgaver på vegne av staten skal være grunnlag for vurderinger, men som disse medlemmer argumenterer ovenfor er ikke dette riktig tidspunkt for en slik vurdering. Kulturtanken har ansvar for å iverksette og forvalte grunnleggende kulturpolitiske målsetninger for barn og unge.

Leselyst

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, mener vi står overfor et veiskille i litteraturpolitikken. Undersøkelser viser at færre unge leser, og at det i dag mangler konkrete tiltak for å fremme leselyst, på tross av at regjeringen i kulturmeldingen fremhever «leseevne og leselyst som nøkkel til dannelse og refleksjon».

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil understreke at arbeidet med å skape leselyst ikke løses gjennom kortsiktige tiltak og nasjonale bokår, men gjennom langsiktige tiltak og utvikling.

Disse medlemmer viser til at situasjonen for lesing i Norge i dag tilsier at det fortsatt er behov for at det satses på å skape økt leselyst og bedre leseferdigheter. PISA-undersøkelsen fra 2018 viser at én av fem norske 15-åringer leser så dårlig at de vil få problemer i videre utdanning og arbeidsliv. Disse medlemmer vil fremheve leseevne blant barn og unge som sentralt når man fremover skal bygge Norge som kunnskapsnasjon. Ved å satse på lesing vil man kunne skape selvstendige individer som kan orientere seg i en stadig mer komplisert verden. At barn og unge lærer å lese og utvikle empati og forståelse, er avgjørende for demokratiet og hvilket samfunn vi vil ha.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti gjentatte ganger har fremmet forslag om behov for en langsiktig leselyststrategi, noe som også har vært etterlyst av en samlet bokbransje og litteraturfelt. Disse medlemmer vil også fremheve det viktige arbeidet som gjøres av leseorganisasjonene, og mener det er viktig at disse sikres forutsigbarhet og stabile rammevilkår.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at folkebibliotekene og skolebiblio-

tekene er en viktig del av barn og unges tilgang på kultur. Dette medlem mener at bibliotekene må utvikles videre, særlig med økte midler til drift av kjerneoppgavene.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med forslag til statsbudsjett for 2022 foreslå oppstart av et fire-årig nasjonalt løft for bibliotekene gjennom opptrapping av øremerkede bevilgninger til kommunal bibliotekdrift og satsing på biblioteklokaler, meråpne bibliotek og mobile bibliotek.»

«Stortinget ber regjeringen fremme en sak om skolebibliotek, inkludert innføring av kvalitetskrav.»

Musikkbruket

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at store deler av musikkfeltet siden nedleggelsen av Rikskonsertene har etterspurt en samlenende organisasjon som kan stimulere til økt programmeringskompetanse for musikere og arrangører. Disse medlemmer viser til at regjeringen i meldingen skriver at de ønsker å stimulere til økt kompetanse om å arrangere for den unge publikumsgruppen og ønsker at det skal skapes et mangfold av musikkproduksjoner rettet mot barn og unge. Likevel velger regjeringen å gå tydelig imot opprettelsen av Musikkbruket.

Disse medlemmer viser til at Scenekunstbruket har vært en suksesshistorie og at ønsket om etablering av Musikkbruket er basert på et tydelig behov og et initiativ som kommer fra feltet selv. Disse medlemmer mener dette tiltaket nettopp vil være positivt for å nå målene som regjeringen skriver at de ønsker seg. Disse medlemmer vil bidra til å realisere Musikkbruket, etter modell fra Scenekunstbruket, og viser til de respektive partiers alternative statsbudsjett der det ble foreslått midler til nettopp å få dette realisert.

Disse medlemmer vil også påpeke at da regjeringen la ned knutepunktordningen for festivaler, forsvant også satsingen på kompetanseheving som lå i ordningen, sammen med pengene. Dette understreker behovet for en omlegging av dagens festivalstøtteordning. Disse medlemmer vil trekke fram det viktige arbeidet Norske Konsertarrangører i dag gjør for å bygge den arrangørfaglige kompetansen hos landets konsertarrangører.

Kunstfabrikken

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet synes det er bra at man satser på ulike prosjekt for barn og unge. KODE kunstmuseer i Bergen ønsker å opprette prosjektet Kunstfabrikken som barnas

opplevelsessenter for kunst og musikk i den nedlagte Kavlifabrikken i Solheimsviken i Bergen. Kunstfabrikken vil inneholde verksteder, kunstneriske laboratorier og prosjektrum der barn, unge og foreldre sammen kan eksperimentere med et bredt spekter av kunstneriske disipliner. I tillegg er det planlagt digitale formidlingsrom, musikkrom og en scene tilrettelagt for musikk og scenekunst. Prosjektet vil innfri alle målsettinger som er satt for den nasjonale satsingen på barne- og ungdomskultur. Som en sosial og fysisk infrastruktur i et område av Bergen som har mange levekårsutfordringer vil Kunstfabrikken bidra til en helt ny arena for fellesskap, mangfold og skaperglede.

Disse medlemmer viser til at KODE var først ut i Norge med opprettelsen av KunstLab – Norges første kunstmuseum for barn. Kunstfabrikken vil også bli et unikt prosjekt i Norge i kraft av sitt innhold og plassering i en nedlagt fabrikk – midt i hjertet av Solheimsviken i Bergen. KODE er finansiert i fellesskap mellom stat, fylke og kommune, og disse medlemmer ønsker å understreke viktigheten av at KODE har en økonomi med tilstrekkelige årlige driftsbevilgninger fra staten som gjør det mulig å realisere et slikt nyskapende prosjekt. Det har over flere år blitt dokumentert at statens andel av de offentlige bevilgningene til KODE er betydelig lavere enn for alle sammenlignbare museer i Norge. Disse medlemmer vil understreke at KODE kunstmuseer er avhengig av en styrking av de årlige driftsbevilgninger for at det viktige prosjektet Kunstfabrikken skal kunne realiseres.

Dataspill

Komiteen ønsker en offentlig politikk for å fremme dataspill som sport, næring og kultur. Komiteen viser til den spennende utviklingen med det norske spillutviklingsmiljøet, men også til at våre naboland har kommet betydelig lenger enn oss.

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2022 foreslå å opprette et norsk dataspillinstitutt som skal forvalte de eksisterende støtteordningene til spill med vesentlig økte rammer og oppbygging av fondsmidler, bygge kompetanse og bli et kraftsenter for spillkultur, e-sport og spillnæring.»

2.7 Den kulturelle skolesekken

Komiteen viser til meldingens omtale av Den kulturelle skolesekken og understreker at det er en stor verdi for alle barn og unge at de gjennom DKS får kunst- og kulturopplevelser av høy kvalitet. Komiteen understreker at ordningen er nasjonal, men skal ha lokal for-

ankring. I løpet av 2019 fikk barn og unge til sammen over 2,5 millioner unike kunst- og kulturmøter med opplevelser, refleksjoner og læring gjennom DKS. Dette gjør skolen til den største felles arenaen for å formidle og oppleve kunst og kultur. Bak alle disse kunst- og kulturopplevelsene stod mer enn 4 000 kunstnere og kulturformidlere som bidro med hele 4 639 kunst- og kulturproduksjoner. Dette gjør DKS til Norges største arbeidsområde for kunstnere og kulturformidlere.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at deltakelse i og opplevelser av kunst og kultur er avhengig av økonomi, tilgang og ikke minst informasjon. Dette er reelle barrierer for barn og unges deltakelse i og muligheten til å oppleve kunst og kultur. I Norge tilbyr Den kulturelle skolesekken (DKS) alle elever i skolen kunstopplevelser av høy kvalitet i skoletiden. Dette er unikt, og må for forvaltes på en god måte slik at målene om at alle barn og unge skal få oppleve kunst og kultur av høy kvalitet blir oppnådd. Disse medlemmer viser til at DKS-ordningen er blitt trukket fram som et av de viktigste nasjonale tiltakene for å sikre barn og unge kulturelle opplevelser av høy kvalitet. Skolen er barn og unges universelle arena. Å se muligheter for å bygge bro mellom kultur og utdanning er en viktig del av barne- og ungdomskulturpolitikken. For det er i barnehage, skolen og SFO man har anledning til å nå alle barn og unge uavhengig av bakgrunn, og gi dem like muligheter til å oppleve og delta i kunst og kultur.

Disse medlemmer mener at den kulturelle skolesekken er en unik ordning. Den har alle elever i skolen som sitt publikum. Alle barn og unge over hele landet får dermed mulighet til å oppleve profesjonell kunst og kultur gjennom ordningen. I meldingen presenteres nye nasjonale mål for Den kulturelle skolesekken. De nye nasjonale målene er forankret både i nasjonale kulturpolitiske og utdanningspolitiske mål. Dette er viktig fordi ordningen bygger på, og er avhengig av, samarbeid mellom kultursektoren og utdanningssektoren på alle nivå.

Disse medlemmer viser til at den kulturelle skolesekken skal gi elevene et tilbud av høy kvalitet, uavhengig av hvor i landet de bor. Disse medlemmer viser til at regjeringen skal stimulere til dette gjennom midler avsatt i budsjettet for 2021, som skal bidra til at fylkeskommunene over hele landet skal stimuleres til å skape nytt innhold i ordningen.

Disse medlemmer viser til det andre målet om at tilbudet som presenteres i ordningen skal formidle et mangfoldig og variert kulturtilbud som er relevant og representativt for mangfoldet av elever i skolen.

Disse medlemmer er opptatt av å styrke samhandlingen mellom kultur- og utdanningssektoren slik

at innholdet som presenteres gjennom ordningen oppleves som relevant for barn og unge.

Disse medlemmer vil derfor at Kulturtanken skal ivareta oppgaven som nasjonalt koordinerende organ for DKS-ordningen, og følges opp i et samarbeid mellom Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er bekymret for regjeringens signaler om endringer i Den kulturelle skolesekken (DKS) der det blant annet foreslås å endre målene for DKS og der «kvalitet» i stor grad erstattes med «medvirkning», «relevans», «representativitet», og der publikumsperspektivet er så godt som fraværende. Disse medlemmer støtter innspill fra Norsk teater- og orkesterforening (NTO) som mener denne meldingen viser en radikal dreining i norsk kulturpolitikk der forholdet mellom skole- og kultursektor får en kraftig forskyvning.

Hvis målsetningen skal være å gi gode kunstopplevelser for det unge publikummet også i fremtiden, vil disse medlemmer fremheve viktigheten av at det profesjonelle kunstfeltet også fremover har en tydelig rolle i DKS. Disse medlemmer er derfor imot regjeringens forslag om å endre de nasjonale målene for DKS. Disse medlemmer minner om at siden etableringen av DKS, har intensjonen vært å «medvirke til at elever i skolen får et profesjonelt kunst- og kulturtilbud», jf. St. Meld. nr. 8 (2007–2008) Kulturell skolesekk for framtida, Innst. S. nr. 200 (2007–2008). Regjeringens forslag om å endre dette til at barn og unge «får et likeverdig kunst- og kulturtilbud av høy kvalitet» er i realiteten en sterk svekkelse av ordningen.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen videreføre dagens DKS-ordning, samt tydeliggjøre at målet med DKS (Den kulturelle skolesekken) fortsatt skal være å medvirke til at elever får et profesjonelt kunst- og kulturtilbud.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti registrerer at regjeringen ønsker at DKS skal utvides til å være et tilbud også for barnehager, men regjeringen ser ut til å ha glemt at en slik utvidelse vil kreve finansiering. Disse medlemmer finner det underlig at finansieringsansvaret for et eventuelt utvidet tilbud legges på kommunene, som da må bære kostnaden selv. Dette illustrerer igjen regjeringens ovenfra-og-ned-tilnærming, der flere oppgaver overføres til kommunene, mens midlene uteblir.

Disse medlemmer vil understreke at det over mange år har vært en nedgang i ressurser og produk-

sjonsomfang til DKS, og at friske midler vil være en forutsetning for en utvidelse av målgruppen for DKS.

Disse medlemmer har i flere omganger tatt til orde for etablering av «Den Kulturelle Bæremeisen», men med forutsetning om at en slik satsing ikke går på bekostning av dagens satsing for skoleelever. Disse medlemmer viser også til at den rød-grønne regjeringen i sin tid etablerte en nasjonal ordning rettet mot de eldre, kalt «Den kulturelle spaserstokken», som dagens regjering fjernet som nasjonal satsing.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti mener det er viktig at målformuleringene for DKS-ordningen også omfatter det brede kulturarvsfeltet med folkemusikere, dansere, museumsformidlere og andre som bidrar til å formidle et kunst- og kulturtilbud av høy kvalitet. Dette gjenspeiler også det brede og mangfoldige tilbudet som allerede inngår i ordningen lokalt og regionalt. Samtidig merker disse medlemmer seg at spillemidlene til Den kulturelle skolesekken fortsatt har som hensikt å sikre at alle barn og unge får oppleve og gjøre seg kjent med profesjonelle kunstnere og utøvere. Dette er en videreføring av dagens DKS-ordning.

Disse medlemmer viser for øvrig til fordelingen av spillemidler til kulturformål for 2021 med en bevilgning på 306,5 mill. kroner til Den kulturelle skolesekken. Dette betyr at bevilgningen har økt med 45,8 pst. (96,3 mill. kroner) siden 2016.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at mange kunstnere har opplevd å få dårligere rettigheter i Den kulturelle skolesekken etter de siste års omorganisering. Det mener dette medlem er en svært uheldig utvikling, og fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre nasjonalt arbeidsgiveransvar og styrke oppdragstakernes rettigheter i Den kulturelle skolesekken.»

2.8 Trygg digital oppvekst.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at i dag er det digitale en integrert del av hverdagen til barn og unge. Pandemien har på mange måter bidratt til å skyve enda flere aktiviteter og enda mer av den sosiale kontakten over på digitale arenaer. Mange offentlige instanser og andre aktører arbeider med å trygge barn og unge på nett. I takt med den teknologiske utviklingen og den stadig økende bruken av digitale medier og tjenester, er også oppmerksomheten rundt det digitale livet til barn og unge blitt større.

Flertallet viser til at utgangspunktet for regjeringens arbeid på området er at nettet først og fremst gir

enorme positive muligheter – både når det gjelder sosial kontakt, læring, underholdning og kreativ utfoldelse. Det digitale livet gir våre barn og unge enorme muligheter til blant annet å finne musikk, film, teater eller andre ting som engasjerer. Samtidig vet vi at digitale aktiviteter og arenaer også kan utsette barn for ulike former for risiko – det kan dreie seg om eksponering for pornografi og voldelig innhold, innhold om selvskading eller selvmord, kroppspress, hatytringer, desinformasjon og fare for nettovergrep.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at regjeringen i meldingen vil legge til rette for en samordnet, målrettet og effektiv offentlig innsats for å trygge barn og unges digitale liv. Dette er et viktig tema – det er viktig å øke kunnskapen, og det er viktig å samordne og effektivisere innsatsen.

Dette flertallet viser til at regjeringen vil legge fram en nasjonal strategi for trygg digital oppvekst. I tillegg vil barne- og familieministeren ha et koordinerende ansvar for trygg digital oppvekst. Samtidig får Medietilsynet et ansvar for å koordinere det praktiske, brukerretnede arbeidet på feltet.

3. Uttalelse fra utdannings- og forskningskomiteen

Familie- og kulturkomiteens utkast til innstilling er i samsvar med stortingsvedtak 22. mars 2020 forelagt utdannings- og forskningskomiteen til uttalelse. Komiteen uttaler i brev av 20. mai 2021:

«Komiteen merker seg at fokuset på god akustikk i offentlige bygg har blitt mye sterkere den siste tiden, men at det fremdeles kan være rom for forbedring på dette området. Komiteen er særlig opptatt av at det sikres god akustikk i skolebygg og flerbruksbygg der barne- og ungdomskultur er brukere. Komiteen mener at om man skal bygge skolebygg med flerbruksrom er det viktig at akustikken også tillater forestillinger basert på sang og musikk.

Komiteen ser at skolen kan være en mulig rekruttingsarena for lokale kulturtilbud rettet mot barn og unge. Komiteen merker seg at det under høringen ble pekt på at det kunne være vanskelig for barn og unge å finne fram til informasjon om hvilke kulturtilbud og fritidsaktiviteter som finnes i kommunen. Komiteen mener derfor det kan være et behov for at kommunene også via skolene informerer bedre om lokale kulturtilbud for barn og unge.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil understreke at de kommunale kulturskolene er et selvstendig, lovfestet skoleslag, og at det er kunnskapsministeren som har det konstitusjonelle ansvaret for kulturskolene. Disse medlemmer viser til at kulturskolen har sin lovmessige forankring i opplæringslova, men at det er ikke lagt videre nasjonale føringer for skoleslaget gjennom forskrifter. Initiativet til å fastsette rammer for de kommunale kul-

turskolene, avgjøre fremtidig organisering av kulturskolesektoren og legge nasjonale føringer for videre utvikling av skoleslaget bør etter disse medlemmers syn komme fra kunnskapsministeren og ikke fra kulturministeren.»

4. Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen ta initiativ til et forpliktende samarbeid mellom stat, kommune og idretten om å redusere kostnadene for å delta i barne- og ungdomsidretten og styre mot et gratisprinsipp. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget med forslag til bevilgninger for å følge opp arbeidet.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en utredning av alternativ organisering av den kulturelle skolesekken, inkludert (styrking av) fylkenes DKS-organisasjoner, utvidelse av Scenekunstbruket og tilsvarende virksomheter, og evaluering av Kulturtanken. Stortinget ber regjeringen orientere Stortinget om prosessen på egnet vis og at eventuelle endringer senest foreslås i forslag til statsbudsjett for 2023, hvor Stortinget gjør endelig beslutning. Nivået på overføringene til Den kulturelle skolesekken skal ikke endres med dette.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen avvikle Kulturtanken, og at det settes i gang en prosess med sikte på å erstatte Kulturtanken med for eksempel en mindre DKS-avdeling i Kulturrådet, fylkenes DKS-organisasjoner og/eller en utvidelse av Scenekunstbruket og tilsvarende virksomheter for andre kunstuttrykk. Feltet og de ansatte i Kulturtanken må involveres og ivaretas. Stortinget ber regjeringen orientere Stortinget om prosessen på egnet vis og at nødvendige endringer senest foreslås i forslag til statsbudsjett for 2023.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2022 foreslå en opprydning i kulturens andel av tippemidlene, og fremme forslag om å lovfeste at kulturdelens andel av tippemidlene skal benyttes til den brede kulturfrivilligheten.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen legge bedre til rette for å bygge ut kulturarenaer for å sikre hensiktsmessige og universelt utformede lokaler til det lokale kulturlivet og

kulturfrivilligheten, gjennom å foreslå lovfesting av krav om å inkludere kulturanleggene og driften av dem i kommuneplanen.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen sikre at barne- og ungdomsorganisasjoner får tilgang på lokaler, gjennom å gjøre kommunene pliktige til å gi barne- og ungdomsorganisasjonene fri tilgang til egnede offentlige bygg.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen foreslå å lovfeste tilbud om en åpen og gratis møteplass som fritidsklubber for barn og unge i alle kommuner, som en del av den kulturelle grunnmuren, eksempelvis i revideringen av kulturloven.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2022 foreslå å gjøre plass i kulturskole gratis, gjennom tilskudd fra staten.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2022 foreslå en opptrappingsplan med øremerkede midler til flere elevplasser i kulturskolen.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen øke kompetansen i kulturskolen, gjennom å tilby tilrettelagt PPU-utdanning for kulturskolelærere.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med forslag til statsbudsjett for 2022 foreslå oppstart av et fireårig nasjonalt løft for bibliotekene gjennom opptrapping av øremerkede bevilgninger til kommunal bibliotekdrift og satsing på biblioteklokaler, meråpne bibliotek og mobile bibliotek.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen fremme en sak om skolebibliotek, inkludert innføring av kvalitetskrav.

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2022 foreslå å opprette et norsk dataspillinstitutt som skal forvalte de eksisterende støtteordningene til spill med vesentlig økte rammer og oppbygging av fondsmidler, bygge kompetanse og bli et kraftsenter for spillkultur, e-sport og spillnæring.

Forslag 14

Stortinget ber regjeringen innføre nasjonalt arbeidsgiveransvar og styrke oppdragstakernes rettigheter i Den kulturelle skolesekken.

5. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen videreføre dagens DKS-ordning, samt tydeliggjøre at målet med DKS (Den kulturelle skolesekken) fortsatt skal være å medvirke til at elever får et profesjonelt kunst- og kulturtilbud.

II

Meld. St. 18 (2020–2021) – Opplevelse, skape, dele – Kunst og kultur for, med og av barn og unge – vedlegges protokollen.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 25. mai 2021

Kristin Ørmen Johnsen

leder

Marianne Haukland

ordfører

